

**KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS
VUOSIRAPORTTI 2013**

SAATTEEKSI

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen perustamisesta tuli 1.4.2014 kulu-neeksi viisi vuotta. Ympäristökeskuksen toiminta-alue laajentui vuoden 2013 alussa Nurmijärvelle kunnan päätettyä liittyä Järvenpään, Keravan, Mäntsälän ja Tuusulan aiemmin perustamaan seudulliseen palvelukeskukseen.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksesta on viidessä vuodessa muodostunut ammattitaitoisten ja osaavien työntekijöiden viranomaisorganisaatio, joka tarjoaa laadukkaita ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun palveluita. Tämän lisäksi ympäristökeskus tuottaa palvelunsa edullisesti. Vuonna 2013 ympäristökeskuksen palvelut olivat sen sopijakunnille noin 136 000 euroa edullisemmat kuin vuonna 2012, ja ympäristökeskus teki viidennen peräkkäisen kerran positiivisen toimintakatteen ennen yhteistoimintakorvausten palautuksia.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus ja ympäristölautakunta tarjoavat ylikunnallisina toimijoina merkittävän foorumin seudulliselle yhteistyölle sekä ympäristö- ja terveydensuojelunäkökulmien huomioon ottamiselle seutukunnan päätöksenteossa.

Muuttuva toimintaympäristö sekä asiakkaiden ja sopijakuntien palvelutarpeet asettavat Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle uusia haasteita. Ympäristökeskuksen palveluiden aiempaa parempi saatavuus sekä niiden kytkeytyminen sopijakuntien prosesseihin ja asiakkuuksien hallintaan tulevat olemaan lähivuosina keskeisessä asemassa ympäristökeskuksen palveluiden kehittämisessä.

Esitän parhaimmat kiitokseni ympäristökeskuksen työntekijöille, Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnalle, ympäristökeskuksen ohjausryhmälle sekä kaikille muillekin yhteistyökumppaneillemme tuloksellisesta ja hyvin onnistuneesta vuodesta 2013.

Tuusulassa 1.4.2014
Risto Mansikkamäki
ympäristökeskuksen johtaja

SISÄLTÖ

1. KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS	3
1.1 ORGANISAATIO	3
1.2 HENKILÖSTÖ	4
1.3 TALOUS	5
1.4 TOIMITILAT	8
2. KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA.....	8
3. YMPÄRISTÖKESKUKSEN OHJAUSRYHMÄ	11
4. YMPÄRISTÖVALVONTA	12
4.1 YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN LUPA- JA ILMOITUSPÄÄTÖKSET SEKÄ REKISTERÖINNIIT ..	12
4.2 YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISEN VALVONTATEHTÄVÄT	13
4.3 VESIHUOLTOLAIN MUKAINEN VALVONTA	16
4.4 MAA-AINESLAIN MUKAISET VIRANOMAISTEHTÄVÄT	16
4.5 YMPÄRISTÖVALVONNAN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN JA MUUT YLEISET TEHTÄVÄT ...	18
5. YMPÄRISTÖNSUOJELU	19
5.1 LUONNONSUOJELU	23
5.2 ILMASTONMUUTOS JA ENERGIATEHOKKUUS	24
5.3 ILMANLAADUN SEURANTA	25
5.4 VESIENSUOJELU	26
6. TERVEYSVALVONTA.....	27
6.1 ELINTARVIKEVALVONTA	27
6.2 TUPAKKALAIN VALVONTA.....	34
6.3 KULUTTAJATURVALLISUUS	35
6.4 TALOUSVESI	36
6.5 UIMAVEDEN JA UIMARANTOJEN VALVONTA	38
6.6 ASUIN-, TYÖ- JA KOKOONTUMISHUONEISTOT	40
7. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO	43
7.2 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT	43
7.2 ELÄINSUOJELU JA TARTTUVAT ELÄINTAUDIT	47
7.3 LÖYTÖELÄIMET	48

1. KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on Tuusulan kunnan isännöimä seudullinen palvelukeskus, joka tuottaa Järvenpään ja Keravan kaupunkien sekä Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun viranomaispalvelut. Ympäristökeskus on aloittanut toimintansa 1.4.2009. Nurmijärven kunta liittyi ympäristökeskukseen vuoden 2013 alussa.

1.1 Organisaatio

Ympäristökeskuksen tehtäväkokonaisuus on järjestetty viiteen tulosyksikköön jakamalla ympäristöterveydenhuollon tehtävät terveysvalvontaan ja eläinlääkintähuoltoon sekä ympäristönsuojelun tehtävät ympäristövalvontaan ja ympäristönsuojeluun. Ympäristökeskuksen sisäiset tukipalvelut ovat hallinnon tulosyksikössä.

Terveysvalvonnan tulosyksikkö vastaa seuraavista ympäristökeskukselle kuuluvista viranomaistehtävistä:

- kunnan terveydensuojeluviranomaisen tehtävät
- elintarvikelain tarkoittaman kunnan valvontaviranomaisen tehtävät
- toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain tarkoittaman kunnan viranomaisen tehtävät
- lääkelain tarkoittaman nikotiinivalmisteiden myynnin lupa- ja valvontaviranomaisen tehtävät
- kuluttajaturvallisuuslain tarkoittama kunnan valvontaviranomaisen tehtävät.

Eläinlääkintähuollon tulosyksikön vastuulla ovat eläinlääkintähuollon toimeenpano ja valvonta sekä kunnalle kuuluvat eläinsuojelu- ja eläintautitehtävät.

Ympäristövalvonnan tulosyksikkö vastaa ympäristönsuojeluviranomaisen lupa- ja valvontatehtävistä, maa-ainelain lupa- ja valvontaviranomaisen tehtävistä sekä leirintäalueviranomaisen tehtävistä.

Ympäristönsuojelun tulosyksikkö huolehtii ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista ympäristönsuojelun yleistehtävistä kuten ympäristön tilaa koskevista selvityksistä, ympäristön tilan seurannasta, ympäristönsuojelun asiantuntijapalveluista sekä ympäristönsuojelun neuvonnasta ja valistuksesta.

Hallinnon tulosityksikkö huolehtii ympäristökeskuksen yhteisistä tukipalveluista. Tällaisia ovat muun muassa ympäristökeskuksen asiakirjahallinto, ostojen myyntilaskutus sekä lautakunta- ja ohjausryhmätyöskentely.

1.2 Henkilöstö

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa on vuoden 2013 lopussa työskennellyt kaikkiaan 44 työntekijää, joista 37 on ollut vakinaisia ja 7 määräaikaista työntekijää (taulukko 1). Työntekijämäärässä eivät ole mukana vuoden 2013 lopussa sairauslomalla ja hoitovapaalla olevat työntekijät (yht. viisi työntekijää), joilla on ollut kokoaikaiset sijaiset.

Taulukko 1. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen työntekijät vuonna 2013. (Tiedot 31.12.2013.)

Vakinaiset	Kokoaikaiset	33
	Osa-aikaiset	4
Määräaikaiset	Kokoaikaiset	6
	Osa-aikaiset	1
Yhteensä		44

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa on vuoden 2013 aikana työskennellyt edellä mainittujen työntekijöiden lisäksi kaikkiaan 10 ulkopuolista pätevää eläinlääkärinä useassa lyhyessä, määräaikaisessa virkasuhteessa.

Ympäristökeskuksen tehollinen työaika vuonna 2013 oli 34,3 htv. Erilaisten sairauslomien vuoksi menetettiin yhteensä 5,6 htv.

1.3 Talous

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimintakulut ja -tuotot olivat vuoden 2013 talousarviossa 3 308 130 euroa, siten että toimintakatteeksi jäi nolla euroa. Sopijakuntien yhteistoimintakorvausten osuus talousarvion mukaisista toimintatuotoista oli 2 885 130 € (taulukko 2).

Taulukko 2. Sopijakuntien yhteistoimintakorvausten (€/v) jakautuminen ympäristökeskuksen eri tulosyksiköille vuoden 2013 talousarviossa.

	Hallinto	Ympäristövalvonta	Ympäristönsuojelu	Terveysvalvonta	Eläinlääkintähuolto	Yhteensä
Järvenpää	132 045	56 955	54 260	233 911	99 771	576 941
Kerava	117 077	43 236	58 134	197 986	94 292	510 726
Mäntsälä	69 719	59 839	54 816	144 019	115 260	443 654
Nurmijärvi	136 732	87 747	85 446	185 099	132 399	627 423
Tuusula	127 643	107 058	91 238	226 983	173 464	726 387
Yhteensä	583 216	354 835	343 894	987 998	615 187	2 885 130

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus teki vuonna 2013 viidennen peräkkäisen kerran positiivisen toimintakatteen ennen maksuosuuksien palautuksia sopijakunnille. Ympäristökeskuksen toimintatuotot ylittyivät (105,45 %) talousarviossa arvioidusta ja toimintakulut jäivät arvioitua pienemmiksi (98,77 %). Ks. taulukko 3.

Taulukko 3. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen talousarvion mukaiset ja toteutuneet toimintatuotot ja -kulut vuonna 2013.

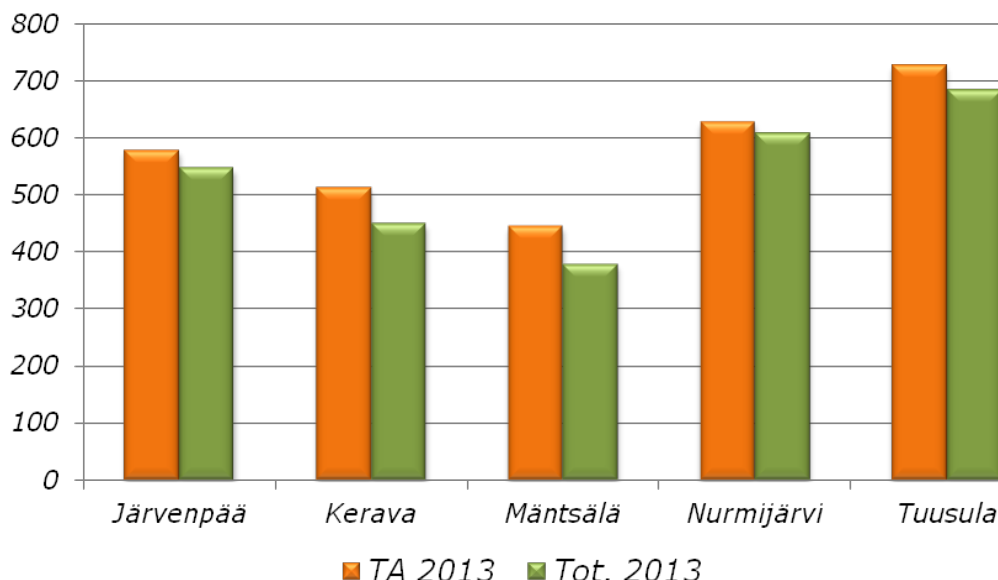
	TA 2013	Tot. 31.12.2013	Erotus	Tot.-%
Toimintatuotot	3 308 130	3 488 568,35	180 438,28	105,45
Toimintakulut	-3 308 130	-3 267 488,88	40 641,19	98,77
Toimintakate	0	221 079,47	221 079,47	

Ympäristökeskuksen positiivinen toimintakate ennen sopijakuntien maksuosuuksien palautuksia (221 079,47 €) merkitään siirtovelaksi ympäristökeskuksen vuoden 2014 kirjanpitoon ja palautetaan yhteistoimintasopimuksen mukaisesti kunnille toukokuun 2014 loppuun mennessä (ks. taulukko 4 ja kuva 1).

Taulukko 4. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sopijakuntien maksuosuuksien palautukset vuodelta 2013.

Sopijakunta	Palautus/lisämaksu	
	%	€
Järvenpää	14,07	31 105,74
Kerava	28,05	62 017,71
Mäntsälä	29,55	65 328,51
Nurmijärvi	8,89	19 663,80
Tuusula	19,43	42 963,71
Yhteensä	100,00	221 079,47

1 000 €

Kuva 1. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sopijakuntien talousarvion mukaiset ja toteutuneet maksuosuudet vuonna 2013.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen tehtiin sisäinen tarkastus vuodenvaihteessa 2013/2014. Tarkastus perustui Tuusulan kunnanhallituksen päätökseen 23.9.2013 § 365 tarkistaa ympäristökeskuksen taloudellisuus ja tuottavuus Tuusulan kunnan näkökulmasta. Sisäisen tarkastuksen teki KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy. Tarkastus keskittyi kuntakohtaisten menojen, tu-

lojen ja yhteistoimintakorvausten kohdentamiseen sekä Tuusulan isäntäkuntana tarjoamiin tukipalveluihin, joiden kustannuksia se ei ole vyöryttänyt ympäristökeskukselle.

Sisäisen tarkastuksen (KPMG 31.1.2014) tarkastushavaintojen mukaan Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen varsinaisesta toiminnasta aiheutuvat kustannukset jaetaan jäsenkuntien kesken tasapuolisesti palvelusopimuksen mukaisesti. Tuusulan kunta ei isäntäkuntana kuitenkaan laskuta kaikkia sille ympäristökeskuksen toiminnasta aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia, eikä se tarkastusraportin mukaan tällä hetkellä pysty yksiselitteisesti kohdentamaan tarjoamiaan hallinnollisia palveluita ympäristökeskukselle. Tarkastusraportissa suositellaan, että Tuusulan kunta tuoteistaa palveluitaan, joita se voi edelleen perustellusti laskuttaa omakustannushintaan ympäristökeskukselta.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta on 13.8.2013 § 90 antanut ympäristökeskuksen sopijakunnille selvityksen Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminnan kannattavuudesta. Selvitys perustuu Tuusulan kunnanhallituksen 19.11.2012 § 451 päätökseen, jonka mukaan vuoden 2013 aikana tehdään selvitys seudullisten ympäristöpalveluiden kannattavuudesta. Kannattavuusselvityksen yhteenvedossa todetaan, etteivät Tuusulan maksusuudet ympäristökeskukselle ole valtuustokautena 2009–2012 kehittyneet muita sopijakuntia epäedullisemmin, vaikka sen maksusuudet ovatkin olleet sopijakunnista suurimmat. Kannattavuusselvityksen yhteenvedossa todetaan lisäksi, että: *”Isäntäkuntana Tuusulalle aiheutuu Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminnasta erilaisia välillisiä kuluja, jotka eivät sisälly ympäristökeskuksen kirjanpitoon. Ympäristökeskuksen yhteistoimintasopimus antaa tarvittaessa mahdollisuuden jakaa tällaiset hallinnolliset yleiskulut sopijakuntien kesken niiden asukaslukujen suhteessa. Palveluiden ja maksutulojen kuntakohtainen kohdentaminen takaa Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sopijakunnille oikeudenmukaiset maksusuudet”*.

Tuusulan kunnanhallitus on merkinnyt ympäristökeskuksen kannattavuusselvityksen tiedoksi 26.8.2013 kokouksensa ilmoitusasioissa.

1.4 Toimitilat

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on toiminut alkuvuodesta 2011 Tuusulan Marianlinnassa (Hyrylänkatu 8 C, 04300 Tuusula), jossa sillä on yhteensä 693,5 m²:n toimitilat. Nurmijärven kunnan liityttyä vuoden 2013 alussa ympäristökeskukseen jäi ympäristökeskukselle Nurmijärven virastotaloon (Keskustie 2 A) sivutoimipaikka, koska Marianlinnan toimitilat eivät riittäneet siirtävälle henkilöstölle.

Ympäristökeskus luopui loppuvuodesta 2013 Nurmijärven sivutoimipaikasta sisäilmaongelmien vuoksi ja siirsi siellä työskennelleet työntekijänsä Hyrylän Ostoskeskuksesta (Koskenmäenpolku 4 A 1) Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolalta vapautuneisiin toimitiloihin (140 m²).

Toimistotilojen lisäksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksella on kolme eläinlääkärin vastaanottoa. Ne sijaitsevat Järvenpään Kyrölässä (Neilikkatu 20 C), Nurmijärven Kirkonkylässä (Toreenintie 6) ja Tuusulan Hyrylässä (Koskenmäenpolku 4 B 2). Lisäksi ympäristökeskuksella on Mäntsälän kunnantalolla (Heikinkuja 4) päivystyspiste, jossa ympäristökeskuksen työntekijä on tavattavissa parillisten viikkojen keskiviikkoina klo 9-11.

2. KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Keski-Uudenmaan ympäristölautakuntaan kuuluu lautakunnan johtosäännön sekä ympäristökeskuksen yhteistoimintasopimuksen mukaan viisitoista (15) jäsentä ja yhtä monta varajäsentä. Kukin sopijakunta on valinnut lautakuntaan kolme jäsentä ja näiden henkilökohtaiset varajäsenet. Lautakunnan puheenjohtajuus ja varapuheenjohtajuus kiertävät kahden vuoden välein kuntakohtaisesti kuntien asukasluvun mukaisessa suuruusjärjestyksessä siten, että nimeämisyvuorossa asukasluvultaan suurin kunta nimeää puheenjohtajan ja toiseksi suurin kunta varapuheenjohtajan.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan kokoonpano vuonna 2013 on esitetty taulukossa 5.

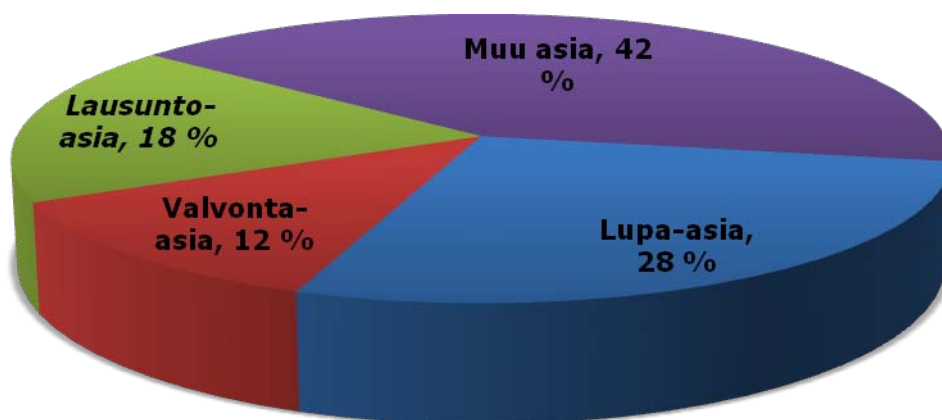
Taulukko 5. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan jäsenet ja varajäsenet sekä heidän luottamustehtävänsä vuonna 2013.

Kunta	Jäsen	Varajäsen
Järvenpää	Lehto Risto	Lohtander Minna
	Paloheimo Irja	Bulut Emil
	Siltasari-Peltonen Tuula	Pyy Markku
Kerava	Nieminen Matti	Maja Tapio
	Pihola Ville	Havansi Lahja
	Salmela-Vierisalo Satu	Lappalainen Mika
	puheenjohtaja 2013–2014	
Mäntsälä	Ravolainen-Rinne Heta	Laine Markku
	varapuheenjohtaja 2013–2014	
	Sundberg Anneli	Eerola Asko
Nurmijärvi	Ylisirniö Kalevi	Mäkipää Marja-Leena
	Harjunen Irene	Pölonen Ilpo
	Kivinen Yrjö	Fihlman Mari
	Meronen Tuomo	Pihlaja Matti
Tuusula	Huhtanen Pasi	Bergh Alla
	Oksanen Matti	Kulmala Marja-Leena
	Seuna Veikko	Hahtala Riitta-Liisa

Valtuustokauden 2009–2012 ympäristölautakunta joutui kokoontumaan helmikuussa 2013 vuoden ensimmäiseen kokoukseen, koska kaikki ympäristökeskuksen sopijakunnat eivät olleet saaneet nimettyä edustajiaan Keski-Uudenmaan ympäristölautakuntaan tammikuun 2013 loppuun mennessä. Uusi ympäristölautakunta kokoontui vuonna 2013 yhdeksän kertaa. Lautakunnan varsinaisten ja varajäsenten osallistumisaste kokouksiin oli 89,6 %.

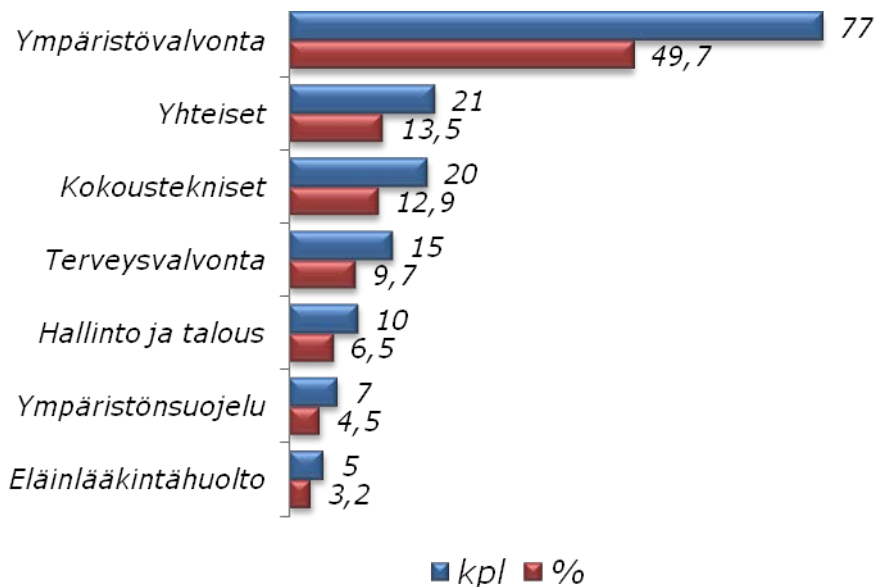
Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta ja ympäristökeskus pitivät 24.9.2013 yhteisen strategiaseminaarin, jossa käsiteltiin ympäristökeskuksen strategian päivittämistä vuosille 2015–2018.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta käsitteli vuonna 2013 kaikkiaan 155 kokousasiaa, joista 40 % oli lupa- ja valvonta-asioita (ks. kuva 2).

Kuva 2. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan vuonna 2013 käsittelemät kokousasiat jaoteltuina lupa- ja valvonta-asioihin, lausuntoasioihin sekä muihin asioihin.

Noin puolet ympäristölautakunnan käsittelemistä kokousasioista on ollut ympäristövalvonnan tulosityksikön valmistelemia (kuva 3).

Kuva 3. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan vuonna 2013 käsittelemien kokousasioiden (155 kpl) jakautuminen eri tulosityksiköiden valmistelemiä ja tulosityksiköiden yhteisiin ja kokousteknisiin asioihin.

Ympäristölautakunnalla oli vuonna 2013 päätettävänä runsaasti ympäristö- ja maa-ainelupia sekä vesihuoltolain mukaisia vapautushakemuksia. Lautakunta antoi lisäksi lausuntonsa muun muassa Tuusulan Focus-alueen sekä Ruotsinkylä-Myllykylä II osayleiskaavaehdotuksista.

3. YMPÄRISTÖKESKUKSEN OHJAUSRYHMÄ

Ympäristökeskuksen sopijakunnat ja kuntien henkilöstöjärjestöt ovat nimenneet ohjausryhmän, jossa on yksi viranhaltijaedustaja kustakin sopijakunnasta sekä yksi yhteinen henkilöstön edustaja. Ohjausryhmän tehtävänä on valvoa sopijakuntien etuja ja yhteistoimintasopimuksen toteutumista ympäristökeskuksen toiminnassa sekä toimia kuntien ja ympäristökeskuksen yhteistyöelimenä. Ympäristökeskuksen johtaja edustaa Keski-Uudenmaan ympäristökeskusta ohjausryhmässä. Ohjausryhmä ei tee ympäristökeskusta tai ympäristölautakuntaa sitovia ratkaisuja, vaan sen päätökset ovat sopijakuntien edunvalvontaan liittyvää ohjeistusta.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ohjausryhmän kokoonpano vuonna 2013 on esitetty taulukossa 6.

Taulukko 6. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ohjausryhmän jäsenet ja varajäsenet vuonna 2013.

Kunta / taho, jota edusta	Jäsen	Varajäsen
Järvenpää	Antti Nikkanen projektipäällikkö varapuheenjohtaja 2013–2014	Kaarina Laine suunnittelupäällikkö
Kerava	Merja Vikman-Kanerva maankäyttöpäällikkö	Ari Vesikkala asuntotoimenpäällikkö
Mäntsälä	Lauri Pouru kaavoitusjohtaja	-
Nurmijärvi	Ilkka Ruutu tekninen johtaja	-
Tuusula	Tuula Hyttinen kunnansihteeri puheenjohtaja 2013–2014	Jyrki Kaija tekninen johtaja
Henkilöstö	Timo Kankare lehtori	-

Ympäristökeskuksen ohjausryhmä kokoontui vuonna 2013 viisi kertaa. Ohjausryhmä käsitteli kokouksissaan muun muassa ympäristökeskuksen vuoden 2012 toiminta- ja tilinpäätöskertomusta, vuoden 2014 talousarviota ja palvelusopimusta, ympäristökeskuksen palvelutarvekyselyä, ympäristökeskuksen strategian tarkistamista, seudullista ympäristöpalkintoa, ilmanlaadun seuranta vuosina 2014–2018, ympäristökeskuksen toiminnan kannattavuutta sekä elintarvikevalvonnan auditointia.

4. YMPÄRISTÖVALVONTA

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa ympäristövalvonnan tulosityksikkö vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista lupa-, ilmoitus- ja valvontatehtävistä sekä maa-ainelain lupa- ja valvontatehtävistä. Ympäristövalvonta valmistelee ympäristölautakunnalle myös muun muassa ympäristönsuojelulain (YSL) ja vesilain (VL) sekä maa-ainelain (MAL) mukaisista lupa- ja ilmoitusasioista muille viranomaisille annettavat lausunnot. Viranhaltijalausuntoja annetaan toimintasäännön mukaisesti muun muassa tarkkailuohjelmista ja ympäristönsuojelulain ilmoitusasioista. Ympäristövalvonnan tulosityksikkö antaa yhdessä terveystarkkailun kanssa tarvittavat lausunnot sopijakunnissa vireillä olevista rakennuslupahakemuksista esimerkiksi jätevesiasioissa.

4.1 Ympäristönsuojelulain lupa- ja ilmoituspäätökset sekä rekisteröinnit

Vuonna 2013 tehtiin 15 ympäristölupaa koskevaa päätöstä. Ympäristölupa on myönnetty seitsemälle uudelle lupalaitokselle. Kolme päätöstä on koskenut lupamääräyksien tarkistamisesta ja kaksi toiminnan muuttamista. Toiminnan lopettamisen vuoksi on rauetettu kolme ympäristölupaa.

Ympäristönsuojelulain mukaisia ilmoituksia tuli ympäristövalvonnan käsiteltäväksi vuonna 2013 ennalta arvioitua enemmän. Viranhaltijapäätöksinä ympäristövalvonta ratkaisi 49 ympäristönsuojelulain mukaista ilmoitusta. Näistä 38 oli YSL 60 §:n mukaisia ilmoituksia erityisen häiritsevää melusta tai tärinästä. YSL 62 §:n mukaisia ilmoituksia poikkeuksellisesta tilanteesta oli 10. Yhdessä päätöksessä on ratkaistu sekä YSL 60 §:n että 62 §:n mukainen ilmoitus.

Ympäristönsuojelulain mukaisia toiminnan rekisteröintejä on tehty vuoden 2013 aikana neljä (ks. taulukko 7).

Taulukko 7. Ympäristönsuojelulain mukaiset lupa-, ilmoitus- ja muut päätökset sekä niistä peritetyt asiakasmaksut sopijakunnittain vuonna 2013.

Sopijakunta	Luvat		Ilmoitukset		Rekisteröinnit	
	kpl	€	kpl	€	kpl	€
Järvenpää	1	2 250,00	9	2 184,00	0	0,00
Kerava	2	3 771,00	13	¹⁾ 2 288,00	0	0,00
Mäntsälä	7	²⁾ 10 720,00	8	²⁾ 1 808,00	1	1040,00
Nurmijärvi	1	7 360,00	10	³⁾ 2 506,00	2	360,00
Tuusula	4	⁴⁾ 7 116,00	9	2132,00	1	1040,00
Yhteensä	15	31 217,00	49	10 918,00	4	2440,00

⁽¹⁾ Päätös laskutetaan taksan mukaisesti, kun päätös on saanut lainvoiman. Laskutettuja päätöksiä on käsiteltyistä poiketen 11.

⁽²⁾ Päätös laskutetaan taksan mukaisesti, kun päätös on saanut lainvoiman. Laskutettuja lupapäätöksiä on käsiteltyistä poiketen 3 ja ilmoituspäätöksiä 7.

⁽³⁾ Päätös laskutetaan taksan mukaisesti, kun päätös on saanut lainvoiman. Laskutettuja lupapäätöksiä on käsiteltyistä poiketen 3 ja ilmoituspäätöksiä 12.

⁽⁴⁾ Päätös laskutetaan taksan mukaisesti, kun päätös on saanut lainvoiman. Laskutettuja lupapäätöksiä on käsiteltyistä poiketen 5.

Ympäristövalvonnan tulosityksikön tavoitteena on päästä ympäristö- ja maa-ainesluvista keskimäärin kuuden kuukauden käsittelyaikoihin. Vuonna 2013 ympäristölupien keskimääräinen käsittelyaika oli yhdeksän kuukautta. Vuoden 2013 lopussa ympäristövalvonnan tulosityksikössä oli vireillä kaikkiaan 19 ympäristölupahakemusta.

4.2 Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatehtävät

Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaa on jouduttu voimakkaasti kohdentamaan ja myös karsimaan puutteellisten henkilöstöresurssien vuoksi. Vuonna 2013 on ympäristövalvonnassa aloitettu valvontasuunnitelman kehittäminen vastaamaan uudistuvan ympäristönsuojelulain vaatimuksia. Myös ns. hajajätevesiasetuksen valvonnan suunnitteleminen on käynnistetty, jotta ympäristövalvonta voisi suunnata valvontatyönsä ympäristön edun mukaisesti.

Vaikka suunnitelmalliseen valvontaan on pyritty panostamaan, ei sille asetettuja tavoitteita ole voitu täysin saavuttaa etenkin ympäristölupien valvonnan osalta. Tähän ovat vaikuttaneet tarve suunnata valvontaresurssia maa-ainesten ottotoiminnan valvontaan ja lupavalmisteluun sekä ympäristövalvonnan työmäärän jatkuva kasvu.

Valvontatehtäviin kuuluu lupavalvonnan lisäksi kirjallisesti vireillepannut asiat ja muut ilmoitukset ympäristössä havaituista haitoista eli toimenpidepyynnöt. Kirjalliset vireillepanot edellyttävät viranomaiselta aina valituskelpoisen päätöksen tekemistä, ja ne pyritään käsittelemään viivytyksettä. Sitä vastoin toimenpidepyyntöjen perusteella ei nykyisillä henkilöresursseilla ole aina ollut mahdollista ryhtyä välittömiin valvontatoimenpiteisiin. Valvonnan tarpeellisuus ja kiireellisyys joudutaan siten aina arvioimaan tapauskohtaisesti.

Ympäristölupavaraiden laitosten valvonta

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella on ollut 117 kunnan ympäristölupaviranomaisen toimivaltaan kuuluvaa ympäristölupalaitosta ja 72 rekisteröintimenettelyn piiriin kuuluvaa laitosta. Suunnitelmallisen valvonnan laitoksia on siten toimialueella yhteensä 189. Vuoden 2013 aikana lupavalvontaan liittyviä tarkastuksia tehtiin 39 kappaletta (taulukko 8).

Taulukko 8. Taulukkoon on koottu sopijakunnittain ympäristölupalaitokset, rekisteröimismenettelyn piirissä olevat laitokset ja säännöllisen valvonnan kohteet yhteensä sekä tehdyt lupatarkastukset vuonna 2013.

Sopijakunta	Lupalaitokset, kpl	Rekisteröitävät laitokset, kpl	Säännöllisen valvonnan kohteet yhteensä, kpl	Tarkastukset, kpl
Järvenpää	11	14	25	12
Kerava	11	13	24	4
Mäntsälä	44	17	61	3
Nurmijärvi	26	15	41	2
Tuusula	25	13	38	18
Yhteensä	117	72	189	39

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulle kuuluvien laitosten lisäksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella on 62 valtion valvontaviranomaisen valvontaan kuuluvaa laitosta. Ympäristövalvonnan työntekijät ovat pääsääntöisesti osallistuneet myös Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tekemiin tarkastuksiin. Vuonna 2013 ympäristövalvonnan tulosityksikkö osallistui yhteensä 24 valtion ympäristönsuojeluviranomaisen tekemään tarkastukseen tai neuvotteluun sekä kuuteen pilaantuneita maita koskevaan tarkastukseen tai neuvotteluun.

Vireillepanoasiat

Ympäristövalvonnassa oli vuoden 2013 lopussa vireillä 61 valvonta-asiaa, joista 24 on tehty kirjallinen vireillepano. Muut 37 valvonta-asiaa ovat vireillä viranomaisen omasta vireillepanosta. Vuoden 2013 aikana on tullut vireille 24 uutta valvonta-asiaa. Vastaavasti valvonta-asia on saatu käsiteltyä loppuun 27 tapauksen osalta.

Laillisuusvalvonta

Vuoden 2013 aikana ympäristövalvonta kirjasi toimenpidepyyntöjä 288 kpl. Erityisesti Mäntsälän ja Tuusulan kuntien alueilta toimenpidepyyntöjä tuli enemmän kuin edellisenä vuotena. Tuusulan kunnan alueelta tulevien toimenpidepyyntöjen määrä on ainoana kasvanut koko ympäristökeskuksen toiminnan ajan. Vuoden 2013 aikana tulleista toimenpidepyynnöistä 80 % on loppuun käsitelty. Kaikki toimenpidepyynnöt eivät ole edellyttäneet erillistä tarkastusta. Mäntsälässä loppuvuodesta 2012 tehdyt tarkastukset ovat kirjautuneet suorituksiksi alkuvuodella 2013, ja tämä näkyy tarkastusten poikkeuksellisen suurena määränä (taulukko 9).

Taulukko 9. Ympäristövalvonnan tulosityksikölle vuosina 2012 ja 2013 tehdyt toimenpidepyynnöt ja muihin kuin säännöllisen valvonnan kohteisiin suoritettut tarkastukset sopijakunnittain.

Sopijakunta	Toimenpidepyynnöt 2012, kpl	Toimenpidepyynnöt 2013, kpl	Tarkastukset 2012, kpl	Tarkastukset 2013, kpl
Järvenpää	38	30	7	12
Kerava	13	19	11	3
Mäntsälä	26	37	15	45
Nurmijärvi	-	85	-	25
Tuusula	103	117	64	55
Yhteensä	180	288	97	140

Ympäristövalvonta antaa sopijakuntien rakennusvalvontaviranomaisille lausuntoja esimerkiksi haja-asutusalueen jätevesien käsittelystä, rakennusten purkamisesta, merkittävistä maanrakennushankkeista sekä toimitilojen rakentamisesta. Vuoden 2011 lopussa tehdyn ympäristövalvonnan töiden priorisointipäätöksen mukaisesti lausuntojen antamista on edelleen rajoitettu vain ympäristönsuojelun kannalta erityisen tärkeisiin kohteisiin. Vuonna 2013 on jätevesijärjestelmistä annettu yhteensä 17 lausuntoa, joista 5 Mäntsälään, 7 Tuusulaan, 2 Nurmijärvelle ja 3 Keravalle. Muita lausuntoja on

ympäristövalvonnan viranhaltijalausuntoina tai lautakunnalle valmisteltuna annettu 63.

Tutkintapyynnöt

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on tehnyt ympäristönsuojeluviranomaisen valvonta-asioista vuonna 2013 poliisille yhdeksän tutkintapyyntöä. Ympäristövalvonta on avustanut poliisia näihin ja aiemmin tehtyihin tutkintapyyntöihin liittyvissä asioissa toimittamalla asioiden hallinnolliseen käsitteilyyn liittyviä asiakirjoja sekä muita selvityksiä. Ympäristövalvonta on osallistunut myös poliisin kanssa pidettyihin yhteistyöpalavereihin ja yhteistarkastuksiin. Viranhaltijoita on tutkinnassa ja oikeudenkäynneissä kuultu todistajina. Vuonna 2013 on ympäristörikosasioihin arvioitu käytetyn 45 htp. Nämä jakautuvat pääasiassa Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kunnille sekä vähäisemmässä määrin Järvenpään kaupunkiin.

4.3 Vesihuoltolain mukainen valvonta

Vesihuoltolain mukaisten vapautushakemusten määrä lisääntyi huomattavasti aiemmasta vesihuoltolaitosten käynnistettyä oman liittyjävalvontansa 2011. Vesihuoltolain mukaisten asioiden runsas määrä ja niihin liittyvän neuvonnan suuri tarve ovat osaltaan vähentäneet muiden valvontatehtävien hoitoon käytettävissä ollutta resurssia.

Ympäristövalvontaa on vuoden 2013 aikana työllistänyt edelleen aiempina vuosina vireille tulleiden vapautushakemusten käsittely. Vuonna 2013 ratkaistiin 9 vapautushakemusta. Vuoden 2013 lopussa ympäristövalvonnassa oli edelleen vireillä 37 vapautushakemusta, joista 18 oli tullut vireille kyseisen vuoden aikana. Vuoden lopussa vireillä olleista hakemuksista kolme on Järvenpäästä, yksi Keravalta, 10 Mäntsälästä ja 23 Tuusulasta.

4.4 Maa-ainelain mukaiset viranomaistehtävät

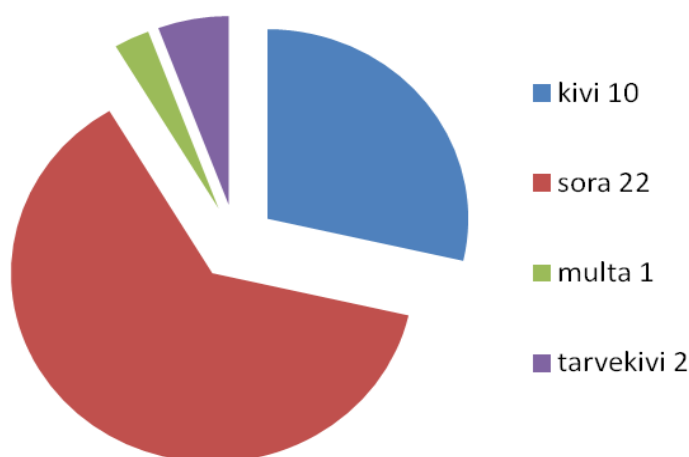
Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan ratkaistavaksi eteni vuonna 2013 viisi maa-ainesten ottolupahakemusta. Yksi päätöksistä koskee Keravalla vireillä olleen SRV:n hakemuksen käsittelyn lopettamista. Mäntsälän kunnan alueelta ratkaistiin lisäksi neljä maa-ainelupaa. Yksi näistä koski aivan uuden ottoalueen avaamista.

Maa-ainelupien keskimääräinen käsittelyaika oli 15 kuukautta, ja niistä on peritty tarkastusmaksua yhteensä 104 704,10 euroa. Maa-ainesten ottolupi-

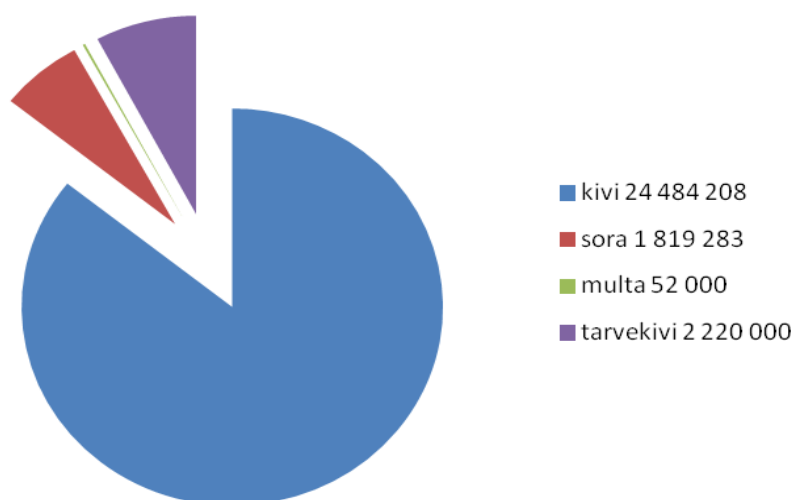
en käsittelyaika on edelleen reilusti tavoitteena olevaa kuuden kuukauden käsittelyaikaa pidempi. Tavoitteeksi asetettua pidemmät käsittelyajat ovat paljolti seurausta ympäristövalvonnan toiminnasta riippumattomista seikoista. Lupahakemusten käsittelyssä on jouduttu odottamaan mm. vesilain mukaista lupaa ja YVA:n valmistumista. Ympäristövalvonnan tulosityksikössä oli vuoden 2013 päättyessä vireillä 13 maa-ainelupahakemusta.

Maa-ainesten ottotoiminnan valvomiseksi on vuonna 2013 tehty Keravalla kolme, Mäntsälässä 11, Nurmijärvellä yhdeksän ja Tuusulassa kaksi tarkastusta. Maa-ainesten ottotoiminnan valvontasuunnitelmassa on 37 valvontakohtetta. Valvontakohteiksi on kirjattu myös ne maa-ainesten ottoalueet, joilla ottoluvan umpeutumisesta huolimatta maisemointityöt ovat edelleen kesken. Lisäksi valvontakohteita ovat kotitarvealueet, jotka ovat tehneet maa-ainelain edellyttämän ilmoituksen. Valvontakohteista 21 sijaitsee Mäntsälässä ja 12 Nurmijärvellä. Tuusulassa on neljä kohtetta. Maa-ainesten ottotoiminnan valvonta on maksullista, ja ottoluvan haltijoilta perittiin valvontamaksua vuonna 2013 yhteensä 44 953,69 euroa.

Lainvoimaisia maa-ainesten ottolupia on Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella yhteensä 35. Niistä lukumääräisesti suurin osa (22) on so-
ranottoalueita. Lainvoimaisten maa-ainelupapäätösten ottoalueiden yhteenlaskettu pinta-ala on 458 hehtaaria ja sallittu kokonaisottomäärä on yhteensä 28 575 491 m³ltr. Suurimmat ottomäärät kohdistuvat kalliokiviainekseen (kuvat 4 ja 5).

Kuva 4. Lainvoimaisten ottoalueiden lukumääräinen jakautuminen maa-ainelajeittain.

Kuva 5. Lainvoimaisten ottolupien kokonaisottomäärät (m³ktr) maa-aineslajeittain.

4.5 Ympäristövalvonnan toiminnan kehittäminen ja muut yleiset tehtävät

Ympäristövalvonnan laatukäsikirja hyväksyttiin Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan kokouksessa 13.12.2011. Ympäristövalvonnan viranomaisteh-tejä on hoidettu laatukäsikirjan mukaisesti.

Ympäristövalvonta on valmistellut kunnallisia ympäristönsuojelumääräyksiä yhdessä ympäristönsuojeluyksikön kanssa. Lautakunta hyväksyi ympäristön-suojelumääräykset syksyllä 2013 ja ne on lähetetty sopijakuntiin vietäväksi kunnan- ja kaupunginvaltuustoille lopullista hyväksymistä varten.

Ympäristövalvonnan yksikkö käynnisti vuonna 2012 valvontasuunnitelmien uudistamistyön. Uudistamistyön tarkoituksena on varautua ympäristönsuoje-lulain muutoksessa esitettyyn ympäristövalvonnan maksullisuuteen. Valvon-tasuunnitelmassa on erityistä huomiota kiinnitetty valvontatarpeen riskipe-rusteiseen määräytymiseen. Valvontasuunnitelman loppuunsaattaminen on viivästynyt ympäristönsuojelulain uudistuksen arvioitua hitaamman etenemi-sen vuoksi.

Ympäristövalvonta on aktiivisesti seurannut ympäristöhallinnon lainsäädän-töhankeiden etenemistä. Lisäksi ympäristövalvonnan henkilöstöä on vuonna 2013 osallistunut valtakunnallisten ohjeiden ja oppaiden laadintaan sekä muihin kehittämishankkeisiin.

5. YMPÄRISTÖNSUOJELU

Ympäristönsuojelun tuloyksikkö vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle laissa määrätystä yleistehtävistä. Vuoden 2013 aikana työ painotui kuntien pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristöpolitiikan valmisteluun sekä energiatehokkuuteen liittyvään kuntayhteistyöhön. Ympäristönsuojelun tuloyksikön vuoden 2013 palvelutoteuma on esitetty taulukossa 10.

Taulukko 10. Ympäristönsuojelun tuloyksikön vuoden 2013 palvelutoteuma (henkilötyöpäiviä, htp). Vertailuna vuosien 2011 ja 2012 tiedot. Tuloyksikön palveluita on tarkasteltu yksityiskohtaisemmin jäljempänä.

Palvelut 2013	Järvenpää	Kerava	Mäntsälä	Nurmijärvi	Tuusula	Yhteensä
<i>Kehittäminen</i>	59	59	59	59	59	295
<i>Kuntasuunnittelu</i>	25	26	52	54	94	250
<i>Seuranta</i>	4	8	5	29	4	50
<i>Projektit, hankkeet</i>	10	10	32	8	28	88
Yhteensä, htp	98	103	148	150	185	684
<i>2012, htp</i>	123	134	127	0	189	573
<i>2011, htp</i>	112	119	131	0	176	538

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristöpolitiikka hyväksyttiin kuntien lausuntokierroksen jälkeen ympäristölautakunnassa kesäkuussa. Ympäristöpolitiikassa luodaan kokonaiskuva toiminta-alueen ympäristönsuojelun nykytilasta ja tavoitteista vuoteen 2020 asti. Samalla hyväksyttiin hanke- ja tutkimussuunnitelma vuosille 2012–2015. Siinä esitetään ympäristöpolitiikassa esitettyjen toimenpiteiden ja hankkeiden yksityiskohtaisempi kuvaus, aikataulutus, vastuutahot ja resursointi.

Ympäristönsuojeluyksikkö osallistui myös Järvenpään, Keravan, Mäntsälän ja Tuusulan ympäristönsuojelumääräysten valmisteluun yhteistyössä ympäristövalvontayksikön kanssa.

Ympäristönsuojelun tulosityksikön tunnuslukuja vuodelta 2013

- 27 lausuntoa, jotka ovat koskeneet pääasiassa kaavoitusta, YVA-menettelyä ja metsän hakkuuta (34 lausuntoa vuonna 2012, 23 kpl v. 2011 ja 15 kpl v. 2010)
- puhelin- ja sähköpostineuvontaa 40 asiakkaalle liittyen haja-asutusalueen jätevesien käsittelyyn (82 asiakkaalle vuonna 2012, 105 asiakkaalle v. 2011)
- kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa 237 tuusulalaiselle ja 136 nurmijärveläiselle kiinteistölle (Nurmijärvi 97 kiinteistöä vuonna 2012; Tuusula 224 kiinteistöä v. 2012 ja 110 kiinteistöä v. 2011)
- 14 lehdistötiedotetta (11 lehdistötiedotetta vuonna 2012, 16 tiedotetta v. 2011)
- järjestetty 5 energiatehokkuuden koulutustilaisuutta ja osallistuttu kolmeen asukasten neuvontatilaisuuteen (taulukko 11)
- vastuullisena tahona 9 hankkeessa (5 hankkeessa vuonna 2012, 6 hankkeessa v. 2011 ja v. 2010)
- osallisena 16 hankkeessa (osallisena 15 hankkeessa vuonna 2012, 18 hankkeessa v. 2011; 15 hankkeessa v. 2010).

Taulukko 11. Ympäristönsuojelun tulosityksikön vuonna 2013 järjestämät koulutus- ja neuvontatilaisuudet.

Aihe	Tilaisuudet, kpl	Osallistujia, kpl	Yhteistyötaho
Kuntalaisille			
<i>Rusutjärven vesiensuojelu ja -huolto</i>	1	35	<i>Rusutjärvi-seura</i>
<i>Energiatehokas korjausrakentaminen</i>	1	70	<i>Uudenmaan liitto, PRKK</i>
<i>Vieraslajien torjunta</i>	1	51	<i>Järvenpään kaupunki, Järvenpään ympäristöyhdistys</i>
Viranhaltijoille			
<i>Julkisten rakennusten energiatehokkuus</i>	5	125	<i>Uudenmaan liitto ja HSY</i>
Yhteensä 2013	8	281	
Yhteensä 2012	8	157	
Yhteensä 2011	5	97	

Ympäristönsuojeluyksikön vastuulla olleet hankkeet

- Keski-Uudenmaan ympäristöpoliittinen ohjelma
- Keski-Uudenmaan strategisen ilmasto-ohjelman seuranta. KUUMA-ilmastoryhmä
- KUUMA-kuntien ilmastonmuutoksen sopeutumisohe. KUUMA-ilmastoryhmä
- Julkisten rakennusten energiatehokkuuden parantaminen. KUUMA-kunnat
- Järvenpään uhanalaisen ketosukkulakoin elinympäristön hoito ja lajin seuranta
- Keravan punakämmekkäesiintymän siirtoistutuksen seuranta
- Nurmijärven järvien vedenlaadun seuranta
- Mäntsälän kunnan pohjavesialueiden suojelusuunnitelman päivitys. Mäntsälän kunta, Mäntsälän Vesi ja Uudenmaan ELY-keskus
- Tuusulan Jäniksenlinnan, Kaikulan ja Palaneenmäen suojelusuunnitelmien päivitys. Tuusulan kunta, Uudenmaan ELY-keskus.

Hankkeet, joissa ympäristönsuojeluyksikkö on ollut osallisena

- Keski-Uudenmaan sopijakuntien ympäristönsuojelumääräysten valmistelu ja tarkistaminen. Järvenpää, Kerava, Mäntsälä ja Tuusula
- Uudenmaan ilmanlaadun seuranta vuonna 2013. Uudenmaan ELY-keskus ja HSY
- Uudenmaan energianeuvonnan tulevaisuus ja yhteistyöryhmä. Uudenmaan liitto
- Käytä tulisijaasi taiten -kampanja. HSY, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, ja Nuohousalan keskusliitto
- Vantaajoen yhteistarkkailu. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Vantaanjokineuvottelukunta. Vantaajoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Järvenpään hulevesiohjelma. Järvenpään kaupunki
- Järviwiki -verkkopalvelun hyödyntäminen, Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry. Yhteisillä vesillä –hanke ja alueen kunnat
- Rusutjärven sedimenttitutkimus. Tuusulan kunta
- Tuusulanjärven kunnostushanke. Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky, Tuusulan kunta ja Järvenpään kaupunki
- Kiinteistökohtaisen jätevesineuvonnan hanke. Tuusulan ja Nurmijärven kunnat, Vantaan ja Espoon kaupungit ja Vantaajoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Jätevesiasetuksen toteutus järkevästi -hanke. Mäntsälän kunta, Itä-Uudenmaan kunnat ja Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry

- Haja-asutuksen jätevesien koostumus ja jätevesijärjestelmien valintapolku –hanke. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Haja-asutuksen jätevesilietteiden kalkkistabilointi ja hyötykäyttö -esiselvitys. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Uudenmaan kestävän maatalouden toimikunta. Uudenmaan ELY-keskus
- Järvenpään kaupunkistrategia 2013. Järvenpään kaupunki.

Ympäristökeskuksen tuottamat ja tilaamat julkaisut 2013

- Ilmastokatsaus marraskuu 2012-lokakuu 2013, KUUMA-kuntien ilmastotyö etenee, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
- Ympäristöpoliittinen ohjelma 2020. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 11.6.2013
- Hanke- ja tutkimussuunnitelma 2012–2015. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 11.6.2013
- KUUMA-kunnat Ilmastonmuutokseen sopeutumisohe. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 11.12.2013
- Lemmenlaakson luontopolku, opas kävijöille 2013 (päivitys). Keski-Uudenmaan ympäristökeskus ja Järvenpään kaupunki
- Jäniksenlinnan, Kaikulan ja Palaneenmäen pohjavesialueiden riskikartoitus. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 6.10.2013. (viranomaiskäyttöön)
- Ojalan pohjavesialueen riskikartoitus. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 6.5.2013 (viranomaiskäyttöön)
- Lukon pohjavesialueen riskikartoitus. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 30.4.2013 (viranomaiskäyttöön)
- Saaren pohjavesialueen riskikartoitus. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 30.4.2013 (viranomaiskäyttöön)
- Levanto-Vasaraishummen pohjavesialueen riskikartoitus. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 30.4.2013 (viranomaiskäyttöön)
- Ilmanlaatu Uudellamaalla vuonna 2012. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, raportteja 54/2013
- CO2-raportin vuosiraportti Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula. Benviroc Oy 16.04.2013
- Järvenpään ketosukkulakoin ja sen elinpaikan hoitojen seuranta Järvenpäässä vuonna 2013. Faunatica Oy
- Pajalan kulma, kortteli 701, Järvenpään kaupunki. Pilaantuneen maan kunnostus. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus. Eila Lybeck 25.11.2013.

Selvitykset, joissa ympäristökeskus on ollut osallisena

- Tuusulan osayleiskaava-alueiden luontoselvitykset 2013 (Ruotsinkylä-Myllykylä ja Focus-alue). Faunatica Oy
- Purtojuurisurviaiskoin Järvenpään elinpaikan hoitosuunnitelma ja hoito-ohjeet. Faunatica Oy
- Järvenpään Poikkien kasvillisuuskartoitustiedon päivitys 2013. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy
- Tuusulan Kellokosken luontoselvitys, keskustan asemakaavoitus 2013. Luontotieto Keiron Oy
- Tuusulan asemakaava-alueiden luontoselvitykset 2013 (Anttilanranta, Jokela Kartano I, Paijalan hautausmaa, Kulomäen työpaikka-alueen laajenus). Ympäristösuunnittelu Enviro Oy
- Mäntsälän Sälinkään-Soukkion yleiskaavan luontoselvitys 2013. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy
- Opas puunpoltoon 2013. HSY
- Vahtera, H., Männynsalu, J., Lahti, K. Vantaanjoen yhteistarkkailu - Vedenlaatu vuonna 2012. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry [Julkaisu 70/2013](#)
- Rusutjärven sedimenttitutkimukset ja tulosten pohjalta laaditut toimenpidesuosituksien Ramboll 05.12.2013
- Mäntsälän pohjavesialueiden suojelusuunnitelma. Ramboll 19.12.2013.
- Hajajätevesineuvontaa Nurmijärvellä 2013. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry. 30.7.2013
- Hajajätevesineuvontaa Tuusulassa 2013. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry. 7.1.2014
- Jätevesiasetuksen toteutus järkevästi -hanke 2010–2013, loppuraportti. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen ilman- ja vesiensuojeluyhdistys ry 7.1.2013
- Haja-asutuksen jätevesien koostumus ja jätevesijärjestelmien toimivuus. [Julkaisu 68/2013](#) Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Haja-asutuksesta muodostuvien jätevesilietteiden paikallinen käsittely osana haja-asutuksen jätevesihuoltoa ja ravinteiden kierrätystä. [Julkaisu 23/2013](#) Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry.

5.1 Luonnonsuojelu

Ympäristönsuojeluyksikkö on antanut vieraslajeihin liittyvää torjuntaneuvontaa ja järjestänyt Järvenpään kaupungin ja ympäristöyhdistyksen kanssa asukkaille suunnatun vieraslaji-illan. Järvenpäässä jatkettiin kahden edellisen vuoden tapaan uhanalaisen ketosukkulakoin elinympäristön hoitotoimien

koordinointia. Keravalla raivattiin uhanalaisen punakämmekän umpeenkasvanutta elinympäristöä ja seurattiin lajin elinvoimaisuutta.

Ympäristönsuojeluyksikkö on toiminut laadullisena asiantuntijana kaavoitukseen liittyvien luontoselvitysten tilaamisessa ja työn ohjauksessa sekä antanut lausuntoja Tuusulan puunkaatoon liittyvistä maisematyöluvista. Lisäksi tehtiin useita luonnonsuojelun edistämiseen ja luontotiedon hallintaan liittyviä maastokäyntejä, selvitettiin Mäntsälän ja Tuusulan METSO-kohteiden suoje-
lua, koottiin Nurmijärven luontoaineistoa sekä päivitettiin Järvenpään Lemmenlaakson luonto-opas ja ympäristökeskuksen verkkosivut Nurmijärven osalta.

5.2 Ilmastonmuutos ja energiatehokkuus

KUUMA-seudun strategisen ilmasto-ohjelman tärkeimpänä ensivaiheen tavoitteena on ollut kuntien ja TEM:n välisten energiatehokkuussopimusten solminen. Vuoden loppuun mennessä energiatehokkuussopimuksen olivat solmineet Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Sipoo ja Tuusula. Pornainen on tehnyt sopimuksen solmimisesta periaatepäätöksen. Kunnista Hyvinkää, Kirkkonummi, Tuusula ja Järvenpää ovat perustaneet omat energiatehokkuustyöryhmät, jollainen on suunnitteilla myös Sipoossa. Nurmijärvellä vastaavista tehtävistä huolehtii kunnan oma ilmasto-ohjelman seurantaryhmä.

KUUMA-seudun ilmasto-ohjelman toteutumista seuraa ja edistää seurantaryhmä, jonka toiminnan järjestäminen on ympäristönsuojeluyksikön vastuulla. Ryhmässä ovat edustettuina kaikki kymmenen KUUMA-kuntaa. Seurantaryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa.

Joulukuussa valmistui KUUMA-kuntien neljäs ilmastokatsaus, joka julkaistaan vuoden 2014 alussa. Ilmastokatsaus seuraa ilmastotyön etenemistä kunnissa.

Ympäristönsuojeluyksikön valmisteleva KUUMA-kuntien ilmastonmuutoksen sopeutusohje hyväksyttiin KUUMA-johtokunnassa joulukuussa. Ohje on tarkoitettu kuntien avuksi niiden ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvissä suunnittelutehtävissä.

Ympäristönsuojeluyksikkö osallistui Uudenmaan liiton johtamaan ”Uudenmaan energianeuvonnan tulevaisuus” -hankkeen järjestelyihin kolmen henkilöviikon omakustannusosuudella. Hankkeessa selvitetään yhteistyötä, rahoitusta ja keinoja energianeuvonnan järjestämiseksi Uudenmaan alueella.

Ympäristönsuojeluyksikkö osallistui KUUMA-seudun pienrakentajille suunnatun *"Energiatehokas ja kosteusteknisesti hyvä korjausrakentaminen"* -tilaisuuden järjestämiseen Järvenpäässä yhteistyössä PRKK:n ja Uudenmaan liiton kanssa. Lisäksi yksikkö osallistui energiatehokkaiden valaisinten neuvontaan Järvenpään Prismassa yhteistyössä Uudenmaan liiton kanssa.

Huhtikuussa käynnistyi kaksivuotinen *"Julkisten rakennusten energiatehokkuuden parantaminen"* -hanke. Hankkeen tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja saavuttaa taloudellisia säästöjä parantamalla energia- ja materiaalitehokkuutta kunnan omistamissa kiinteistöissä. Kaikki kymmenen KUUMA-kuntaa ovat hankkeessa mukana.

Energiatehokkuushankkeeseen on kunnista valittu 22 pilottikiinteistöä ja 80 henkilöä ekotukikoulutukseen. Ekotukihenkilöitä valmennetaan edistämään omalla toiminnalla ja työtovereiden ohjauksella työpaikan energia- ja materiaalitehokkuutta. Pilottikiinteistöissä seurataan energian ja kopiopaperin kulutusta ja kulutuskustannuksia sekä syntyvien jätteiden määriä ja jätehuoltokustannuksia. Energiankulutuksen ja -kustannusten osalta tavoitellaan 8 %:n säästöä vuoteen 2016.

Vuoden aikana tehtiin 16 tutustumis- ja konsultointikäyntiä ekotukikoulutettavien toimipisteisiin. Kunnille järjestettiin kolme ekotukitoiminnan käynnistämisen suunnittelukokousta ja koulutettaville tehtiin ekotukitoiminnan alkukartoitus- ja kehittämiskysely. Lisäksi järjestettiin neljä koulutuspäivää ja tutustumiskäynti Viikin ympäristötaloon, joka on Suomen energiatehokkain toimistorakennus.

5.3 Ilmanlaadun seuranta

Ilmanlaadun seurantatutkimusta on jatkettu yhteistyössä HSY:n kanssa. Tuusulan, Keravan ja Järvenpään alueilla mitattiin kolmessa eri paikassa liikenteen typpidioksidin pitoisuuksia kerran kuussa vaihdettavilla passiivikeräimillä. Nurmijärvellä typpidioksidin pitoisuuksia mitattiin kahdella keräimellä.

Ympäristönsuojeluyksikkö osallistui *"Käytä tulisijaasi taiten"* -kampanjaan, joka järjestettiin yhteistyössä HSY:n, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ja Nuohousalan keskusliiton kanssa. Kampanjassa nuohoojat jakavat nuohottaviin kotitalouksiin pienpoltto-opasta lämmityskaudella 2013–2014. Ympäristönsuojeluyksikkö vastasi kampanjan käytännön koordinoinnista ja tiedottamisesta Keski-Uudenmaan alueella.

5.4 Vesiensuojelu

Vesiensuojelun painopiste oli vuonna 2013 pohjaveden suojelussa. Ympäristökeskuksen koordinoimana laadittiin Mäntsälään kaikki kunnan pohjavesialueet kattava pohjavesialueiden suojelusuunnitelma sekä Tuusulaan Jäniksenlinnan, Kaikulan ja Palaneenmäen pohjavesialueiden suojelusuunnitelma. Suojelusuunnitelmat laadittiin yhteistyössä kuntien, vesilaitosten ja Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. Ympäristökeskuksen hallinnon tuloksikkö ja ympäristönsuojeluyksikkö laativat yhteistyössä suojelusuunnitelmiin liittyvät riskikartoitukset.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on jatkanut Nurmijärven ympäristölautakunnan vuoteen 2012 asti tekemää Nurmijärven järvien veden laadun tarkkailua ja huolehtii Valkjärven hapetinlaitteiden toiminnasta. Tarkkailusta laaditaan vuosittain raportti, jossa esitetään tutkimustulokset viideltä seurannassa olevalta järveltä: Itä- ja Länsi-Herusesta, Valkjärveltä, Vaaksinjärveltä ja Sääksjärveltä. Nurmijärven pintavesien seurannalla saadaan tietoa vesien tilasta, kuten järvien rehevöitymisestä ja happitilanteesta. Järvien vedenlaadussa ei havaittu merkittäviä muutoksia aiempiin vuosiin. Vuoden 2013 järviraportti ilmestyy vuoden 2014 alussa.

Vesistötiedon julkaisukanavaksi on suunniteltu Järviwikiin käyttöönottoa. Hankkeessa pyritään vesistötiedon jakamiseen. Järviwiki on vuorovaikutteinen Internet-sivusto, jossa jokaisella käyttäjällä on mahdollisuus lisätä ja muokata sisältöä sekä keskustella muiden käyttäjien kanssa.

Haja-asutuksen jätevesineuvontaa on tehty Tuusulassa ja Nurmijärvellä yhteistyössä Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen sekä alueen kuntien kanssa. Hankkeessa annettiin kiinteistökohtaista neuvontaa Tuusulan haja-asutusalueella 237 ja Nurmijärven haja-asutusalueella 126 kiinteistön omistajalle. Mäntsälässä jatkettiin yhteistyötä haja-asutusalueiden *"Jätevesiasetuksen toteutus järkevästi"* -neuvontahankkeessa Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen kanssa. Hankkeen kyliä kiertävällä jätevesiklinikalla ja kiinteistökohtaisella neuvonnalla tavoitettiin vuonna 2013 yhteensä 90 kiinteistön omistajaa. Hanke päättyi vuoden 2013 lopulla.

Järvenpäässä ympäristökeskus osallistui Järvenpään hulevesiohjelman laadintaan. Tuusulassa ympäristökeskus oli mukana Rusutjärven kunnostustyötä ohjaavassa ryhmässä. Vuonna 2013 jatkettiin edellisenä vuonna alkanutta kunnostustoimenpiteiden kohdentamisen suunnittelua yhdessä kunnan kanssa. Työn tuloksena valmistui Rusutjärven sedimenttitutkimus. Tuusulanjär-

ven kunnostustyöryhmässä työskentelyä on jatkettu ja osallistuttu kunnostushankkeen viestinnän kehittämiseen.

Maatalouden vesiensuojelua on edistetty osallistumalla Uudenmaan ELY-keskuksen vetämään Uudenmaan kestävän maatalouden toimikuntaan. Lisäksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskus aloitti yhdessä Keski-Uudenmaan vesiensuojelu Iky:n, Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen, Keski-Uudenmaan maaseutuhallintopalveluiden ja ELY-keskuksen kanssa maatalouden vesiensuojeluhankkeen suunnittelun Keski-Uudellemaalle. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen kanssa jatkettiin yhteistyötä hajajätevesien käsittelyä ja laatua selvittävässä Haiku-hankkeessa sekä haja-asutuksen jätevesilietteiden kalkkistabilointia ja hyötykäyttöä koskevassa selvityksessä.

Lisäksi osallistuttiin Tuusulassa Rusutjärvellä Rusutjärvi-seuran asukastilaisuuteen aiheena vesiensuojelu ja vesihuolto.

6. TERVEYSVALVONTA

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus vastaa Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien terveysvalvontaviranomaisille kuuluvista käytännön valvontatehtävistä sekä delegointipäätöksellä viranhaltijoille siirretyistä lupa- ja hyväksymisasiosta. Terveysvalvonta on osa kuntien vastuulla olevaa kansanterveystyötä, joka kohdistuu yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojeluun. Terveysvalvonnan keskeisiä osa-alueita ovat muun muassa elintarvikevalvonta, talous- ja uimavesien valvonta, tuoteturvallisuus, kemikaalivalvonta sekä asumisterveyden valvonta.

Jäljempänä on tarkasteltu eräitä terveysvalvonnan osa-alueita, joihin ympäristökeskus on vuoden 2013 aikana käyttänyt työpanostaan.

6.1 Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvontaa tehdään elintarvikelain, Euroopan yhteisön asetusten ja niiden nojalla annettujen säädösten perusteella. Elintarvikevalvonnan tarkoituksena on suojata kuluttajaa elintarvikkeiden mahdollisesti aiheuttamalta terveyshaitalta sekä määräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta taloudellisilta tappioilta. Vuoden 2013 lopussa Keski-Uudellamaalla oli 1 023 elintarvikehuoneistoa. Elintarvikevalvonta on terveysvalvonnan osa-alueista suurin.

Keväällä 2013 Euroopan komission Elintarvike- ja eläinlääkintätoimisto (FVO) auditoi kalastustuotteiden valmistuksen valvontaa Suomessa. Tässä yhteydessä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueella tarkastettiin pakkasvarasto ja kalatuotteita valmistavia laitoksia sekä niiden valvonta. Vuonna 2013 toteutettiin ensimmäisen kerran myös terveystarkastuksen ulkoinen auditointi. Auditoinnissa selvitettiin elintarvikevalvonnan vaatimuksenmukaisuutta, vaikuttavuutta, tehokkuutta, pakkokeinojen käyttöä ja henkilöstövoimavaroja. Auditoinnin teki EnviroVet. Auditointi koski vuosia 2011 ja 2012. Auditoinnissa ei havaittu poikkeamia.

Vuonna 2013 suurin uudistus elintarvikevalvonnassa oli valvontatietojen julkistaminen valtakunnallisen Oivahymy-järjestelmän kautta. Tarkastajat syöttävät valvontatiedot valtakunnalliseen KUTI-tietokantaan heti, kun elintarvikehuoneisto on tarkastettu. KUTI-tietokantaan siirretyistä valvontatiedoista muodostuva raportti julkistetaan Internetissä Oivahymysivustolla. Julkisen raportin lisäksi elintarvikehuoneistot saavat tarkastajan laatiman yksityiskohtaisemman tarkastuspöytäkirjan. Raporttien julkistaminen aloitettiin toukokuussa 2013 elintarvikkeiden tarjoilu- ja myyntipaikoista. Tuotantolaitosten ja leipomoiden tarkastusraportteja ei julkistettu vielä vuonna 2013.

Elintarvikehuoneistojen hyväksynät ja ilmoituskäsittely

Syyskuussa 2011 tuli voimaan elintarvikelain muutos, jossa luovuttiin ennakkohyväksymismenettelystä suuressa osassa elintarvikehuoneistoja. Tällä hetkellä hyväksytään ainoastaan eläinperäisiä elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevät laitokset. Muiden elintarvikealan toimijoiden tulee tehdä ilmoitus toiminnan aloittamisesta. Ilmoituksen johdosta ei tehdä päätöstä, mutta kohteeseen tehdään maksullinen tarkastus. Vuonna 2013 tehtiin neljä elintarvikehuoneiston hyväksymispäätöstä ja käsiteltiin 105 elintarvikehuoneistoilmoitusta (taulukot 12 ja 13).

Taulukko 12. Elintarvikevalvonnan päätökset vuosina 2011–2013.

Sopijakunta	Päätökset, kpl			Tulot, €		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Järvenpää	25	0	0	6 255	0	0
Kerava	21	5	4	2 050	6 800	1 600
Mäntsälä	15	0	0	2 755	0	0
Nurmijärvi	-	-	0	-	-	0
Tuusula	33	1	0	6 045	300	0
Yhteensä	94	6	4	17 105	7 100	1 600

Taulukko 13. Elintarvikevalvonnan ilmoitukset vuosina 2012–2013.

Sopijakunta	Ilmoitukset, kpl		Tulot, €	
	2012	2013	2012	2013
Järvenpää	30	17	1 500	600
Kerava	29	24	1 200	1 300
Mäntsälä	22	13	1 000	1 000
Nurmijärvi	-	24	-	1 428
Tuusula	14	27	400	1 500
Yhteensä	95	105	4 100	5 828

Olemassa olevien elintarvikehuoneistojen ja laitosten säännöllisellä valvonnalla ja erityisesti omavalvontasuunnitelmien toimivuuden arvioinnilla varmistetaan, että elintarvikelainsäädäntöä noudatetaan.

Vuodelle 2013 laadituissa elintarvikevalvontasuunnitelmissa oli Järvenpään suunniteltu yhteensä 192, Keravalle 199, Mäntsälään 133, Nurmijärvelle 167 ja Tuusulaan 217 elintarvikehuoneiston tarkastusta. Järvenpäässä tehtiin yhteensä 160, Keravalla 171, Mäntsälässä 105, Nurmijärvellä 122 ja Tuusulassa 165 suunnitelmallista tarkastusta. Suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvista tarkastuksista perittiin maksu.

Suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan maksutuloja kertyi koko Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella 109 766 euroa. Kaikkia suunnitelmallisia tarkastuksia ei pystytty tekemään ja osassa kohteista jouduttiin käymään useampaan kertaan toiminnanharjoittajan vaihdosten tai valitusten vuoksi. Yhteensä elintarvikevalvonnan tarkastuksia tehtiin koko toiminta-alueella 723 kpl (taulukko 14).

Taulukko 14. Elintarvikevalvonnan tarkastukset ja valvontatulot vuosina 2011–2013.

Sopijakunta	Tarkastukset, kpl			Tulot, €		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Järvenpää	190	190	160	19 875	23 525	23 475
Kerava	179	204	171	21 100	25 392	28 739
Mäntsälä	123	117	105	13 525	13 987	16 400
Nurmijärvi	-	-	122	-	-	17 777
Tuusula	169	199	165	17 937	23 200	23 375
Yhteensä	661	710	723	72 437	86 104	109 766

Tarkastuksia tehtiin vuonna 2013 lähes yhtä paljon kuin vuonna 2012. Tarkastustarve olisi ollut suurempi, mutta Nurmijärven liittyessä Keski-

Uudenmaan ympäristökeskukseen elintarvikevalvontaan ei saatu lisäresursseja, vaan vuoden 2013 tarkastukset tehtiin samalla henkilöstömäärällä kuin vuonna 2012. Suunnitelmallisen valvonnan tulot kasvoivat selvästi vuodesta 2012.

Elintarvikevalvonnan tarkastuksista 63 % tehtiin ammattikeittiöihin ja 17 % myymälöihin. Lisäksi tarkastuksia tehtiin valmistuslaitoksiin, varastoihin ja pakkaamoihin. Myös isojen yleisötilaisuuksien elintarvikemyynti ja -tarjoilu oli valvonnan kohteena. Eniten huomautuksia annettiin kohteiden puutteellisesta omavalvonnasta ja alentuneesta hygieniatasosta. Hallinnollisia pakkokeinoja käytettiin viidessä kohteessa. Kohteissa, joissa hallintopakkoa käytettiin, oli tavallisesti useita epäkohtia. Näistä tyypillisimpiä olivat rakenteelliset puutteet ja omavalvonnan kirjanpidon puuttuminen. Yksi elintarvikelain mukainen määräys koski elintarvikkeiden pakkausmerkintöjä. Epäkohtien korjaaminen varmistettiin seurantatarkastuksien avulla jo vuonna 2013.

Elintarvikeprojektit

Vuonna 2013 otettiin elintarvikevalvonnan näytteitä yhteensä 158 kpl. Näistä 55 kpl oli pintapuhtausnäytteitä ja 103 kpl elintarvikenäytteitä. Viranomaisten ottamien valvontanäytteiden määrää on vähennetty kohteissa, jotka ovat lisänneet omavalvonnan näytteiden ottoa.

Seuraavassa on esitelty vuoden 2013 elintarvikevalvontaprojekteja.

Sienten raskasmetallipitoisuudet

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus toteutti valvontasuunnitelmansa mukaisen hankkeen syksyllä 2013. Tarkoituksena oli tutkia sienten raskasmetalli- ja radioaktiivisuuspitoisuuksia Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kuntien alueella.

Teollisuudesta ja liikenteestä peräisin olevat raskasmetallit saattavat rikastua luonnontuotteisiin ja aiheuttaa siten terveystarve riskin niitä käyttäville. Lyijypäästöt ovat vähentyneet huomattavasti vuoden 1994 jälkeen, jolloin Suomessa siirryttiin käyttämään pelkästään lyijytöntä bensiiniä. Tässä hankkeessa analysoitiin kadmium (Cd), lyijy (Pb) ja elohopea (Hg) sekä cesium-137 (Cs).

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueelta kerättiin eri kunnista yhteensä yksitoista sieninäytettä. Näytteet tutkittiin Metropolilabissa Helsingissä. Järvenpäässä sienet kerättiin Lemmenlaakson ulkoilualueelta Vanhan Lahdentien lähetyviltä. Keravalla sieniä kerättiin Keupirtin läheisyydestä

Ahjosta, Ketjutien viereisestä metsästä. Mäntsälässä sienä kerättiin Krutinmäestä Viertolantien läheisestä metsästä. Nurmijärvellä sienä kerättiin Alhonnaan ulkoilualueelta Rajamäen ja Nurmijärven kirkonkylän välistä. Tuusulassa sieniretki suuntautui Varuskunnan alueen metsään ja sienet kerättiin vanhojen ampumaratojen takaa (taulukko 15).

Taulukko 15. Sieninäytteiden analyysitulokset.

<i>Kunta</i>	<i>Keräyspaikka</i>	<i>Sieni</i>	<i>Kadmium mg/kg</i>	<i>Lyijy, mg/kg</i>	<i>Elohopea, mg/kg</i>	<i>Cesium 137 Bq/kg</i>
Järvenpää	Lemmenlaakso	Haaparousku	<0,05	<0,05	<0,1	520
Järvenpää	Lemmenlaakso	Kangasrousku	0,22	0,1	<0,1	330
Kerava	Ahjo, Keupirtin metsä	Kangasrousku	0,28	0,08	<0,1	100
Kerava	Ahjo, Keupirtin metsä	Suppilovahvero	0,12	0,08	<0,1	140
Mäntsälä	Krutinmäki	Kangasrousku	0,06	<0,05	<0,1	310
Mäntsälä	Krutinmäki	Lampaankääpä	0,05	<0,05	<0,1	60
Mäntsälä	Krutinmäki	Suppilovahvero	<0,05	<0,05	<0,1	<60
Nurmijärvi	Alhonnaan	Lampaankääpä	0,07	<0,05	<0,1	<50
Nurmijärvi	Alhonnaan	Suppilovahvero	<0,05	0,12	<0,1	290
Tuusula	Varuskunta alue, ampumara- dan takana	Kangasrousku	0,09	0,34	<0,1	210
Tuusula	Varuskunta alue, ampumara- dan takana	Suppilovahvero	0,05	0,11	<0,1	250

EU-komission asetuksessa 1881/2006 on säädetty elintarvikkeiden sisältämien vieraiden aineiden raja-arvot: Kadmium 1,0 mg/kg, Lyijy (0,3 mg/kg), Elohopea 0,1 mg/kg ja Cesium-137 600 Bq/kg (EU 733/2008).

Lyijypitoisuudet sienissä Keski-Uudenmaan alueella olivat pääosin selvästi alle raja-arvojen. Kuitenkin Tuusulassa varuskunnan entisen ampumaradan lähellä oli lyijypitoisuus hieman koholla. Lyijyn enimmäismäärä on asetettu vain viljelyille sienille, mutta luonnonsienille enimmäismäärää ei ole.

Kadmiumpitoisuudet olivat pääosin selvästi alle 0,1 mg/kg, mutta Keravalla ja Järvenpäässä kangasrouskujen kadmiumpitoisuudet olivat 0,28 ja 0,22

mg/kg. Nämä arvot olivat kuitenkin selvästi alle kadmiumin enimmäismäärän (1,0 mg/kg). Elohopeapitoisuudet olivat kaikissa sieninäytteissä alle 0,1 mg/kg.

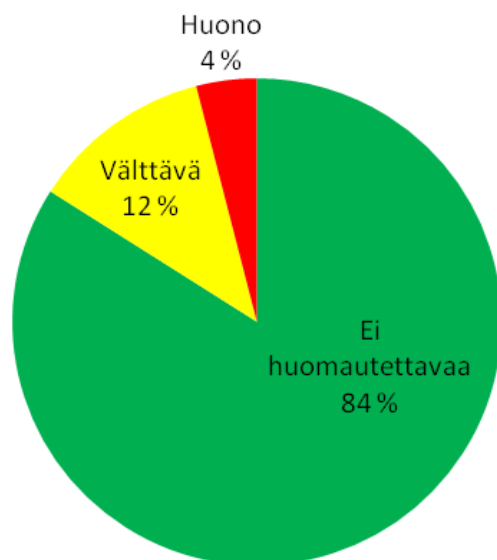
Radioaktiivisen cesium-137 pitoisuudet olivat kaikissa sieninäytteissä alle 600 Bq/kg. Järvenpään Lemmenlaaksosta kerätyistä sienistä löytyi eniten radioaktiivista cesiumia. Suurin osa sienten radioaktiivisesta cesium-137:sta on peräisin Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuudesta, joka tapahtui vuonna 1986. Tämän jäljiltä Länsi- ja Etelä-Suomessa sienissä on yhä paikoitellen cesiumia yli 600 Bq/kg, joka on EU:n suosittelema enimmäisraja myynnissä oleville luonnontuotteille.

Kalan mikrobiologinen laatu ja jäljitettävyyys -projekti 2013

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus selvitti alueellaan vuonna 2013 pakkaamattoman tuoreen kalan, lämminsavukalan, hiillostetun kalan ja loimukalan laatua myymälöiden palvelutiskeillä. Näytteenoton yhteydessä tarkastettiin kalan jäljitettävyyteen ja merkintöihin liittyvät tiedot sekä säilytyslämpötilat. Vastaavanlainen projekti toteutettiin edellisen kerran vuonna 2010.

Kalanäytteitä otettiin yhteensä 25 kpl, 13 myymälästä. Tuoreista kaloista analysoitiin aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku ja rikkivetyä tuottavat bakteerit sekä lisäksi niille tehtiin aistinvarainen arviointi. Lämminsavukalasta, hiillostetusta kalasta ja loimukalasta tutkittiin aistinvaraisen arvioinnin lisäksi aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku, enterobakteerit sekä *Listeria monocytogenes*.

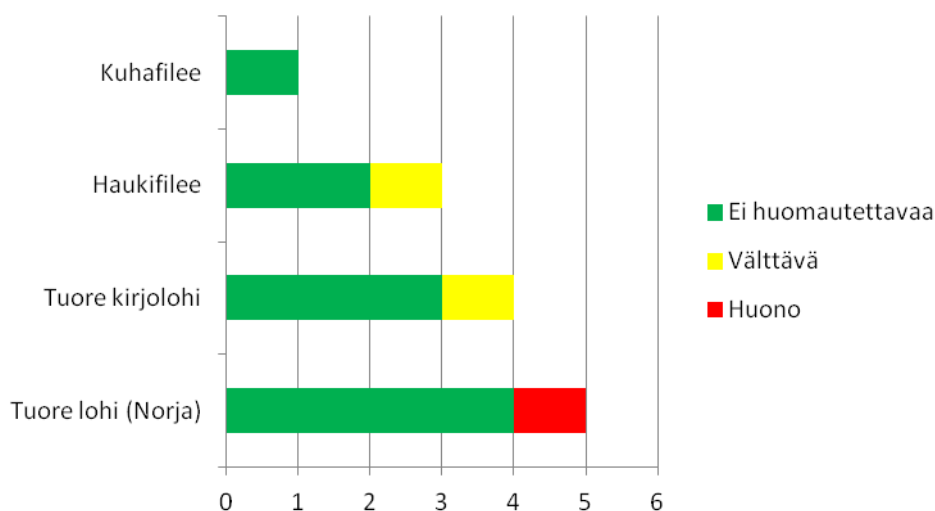
Näytteistä 13 oli tuoreesta kalasta ja 12 prosessoidusta kalasta. Otetuista näytteistä hygieeniseltä laadultaan oli hyviä 21 kpl, välttäviä kolme ja huonoja yksi (kuva 6).

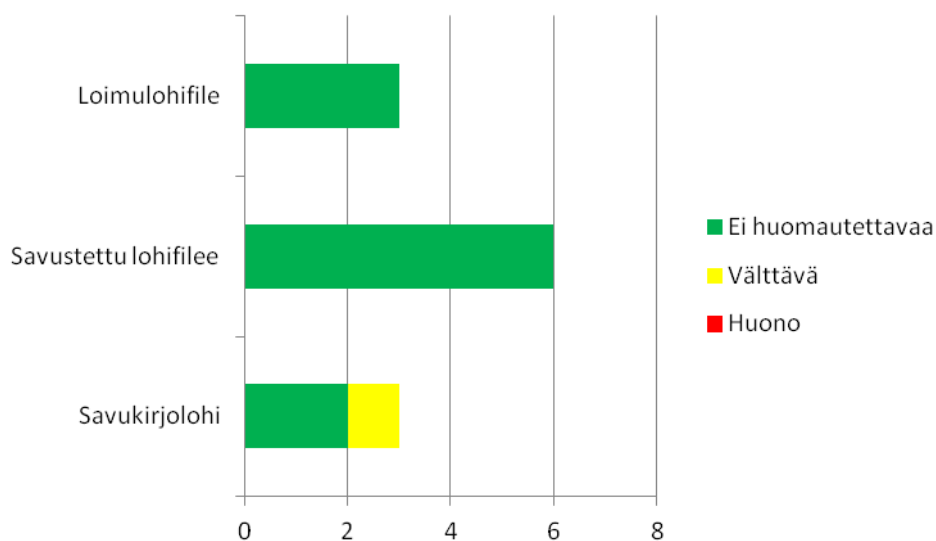
Kuva 6. Kalanäytteiden hygieeninen laatu.

Huono näyte oli norjalainen lohifilee, jonka kokonaispesäkeluku oli huomattavan suuri ja aistinvarainen laatu oli heikentynyt.

Näytteeksi otettujen tuoreiden kalojen lämpötila oli keskimäärin +2 °C ja prosessoitujen kalojen +3,2 °C. Tuoreet kalat olivat yhtä kohdetta lukuun ottamatta kuitenkin asianmukaisesti jäätettyinä (kuvat 7 ja 8).

Kuva 7. Tuoreiden kalanäytteiden hygieeninen laatu kalalajeittain.

Kuva 8. Prosessoitujen kalanäytteiden hygieeninen laatu.

Tuoretta kalaa hankittiin myymälöihin pääsääntöisesti laitoksista ja tukuista. Jäljitettävyyssasiakirjojen avulla pystyttiin yhtä myymälää lukuun ottamatta yhdistämään palvelutiskissä myynnissä olevat kalat tiettyyn toimittajaan. Myymälöistä 38 %:ssa (5kpl) ei pystytty osoittamaan myynnissä olevien kalojen pyynti-/nostopäivä. Osassa näistä kohteista ei ollut myöskään seurantarjestelmää kalojen myyntiajalle.

Vuoden 2010 projektiin verrattuna näytteeksi otettujen kalojen laatu oli parantunut huomattavasti, mutta edelleen kalojen myyntiaikojen seurannassa on ongelmia. Projektissa havaittujen epäkohtien korjaukset tarkastetaan osana normaalia elintarvikevalvontaa vuonna 2014.

6.2 Tupakkalain valvonta

Tupakkatuotteiden vähittäismyynti muuttui luvanvaraiseksi 1.4.2009. Lakimuutoksen jälkeen tupakkatuotteita ei voi myydä ennen, kun kunta on myöntänyt hakijalle vähittäismyyntiluvan. Vuoden 2013 aikana tuli vireille ja myönnettiin 20 tupakan vähittäismyyntilupaa.

Tupakkalain mukaisten tupakointikieltojen noudattamista ravintoloissa, oppilaitoksissa ja päiväkodeissa on valvottu lähinnä muun tarkastustoiminnan yhteydessä sekä valitusten johdosta. Tupakointikieltojen noudattamista valvottiin 205 tarkastuksella. Vuonna 2013 ei tehty tupakan vähittäismyyntin säännöllistä valvontaa, koska alueen vähittäismyyntipaikat tarkastettiin tehostetusti vuosina 2011–2012 (taulukot 16 ja 17).

Taulukko 16. Tupakkalain mukaiset lupapäätökset vuosina 2011–2013.

Kunta	Vähittäismyyntiluvat, kpl			Tulot, €		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Järvenpää	9	5	6	1 350	600	1 130
Kerava	9	6	4	1 350	1 295	985
Mäntsälä	5	3	5	750	525	900
Nurmijärvi			1			450
Tuusula	9	3	4	1 350	600	825
Yhteensä	32	17	20	4 800	3 020	4 290

Taulukko 17. Tupakkalain mukaiset tarkastukset vuosina 2011–2013.

Kunta	Tarkastukset, kpl			Tulot, €		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Järvenpää	49	65	64	7 061	7 168	7 399
Kerava	38	40	32	5 116	4 855	5 336
Mäntsälä	46	30	34	3 120	3 089	2 789
Nurmijärvi			23			5 605
Tuusula	49	46	52	5 452	6 098	5 511
Yhteensä	182	181	205	20 749	21 210	26 641

6.3 Kuluttajaturvallisuus

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluiden turvallisuudesta annetun lain mukaan kunnan tehtävänä on valvoa alueellaan kyseisen lain ja sen nojalla annettujen säädösten, määräysten ja päätösten noudattamista. Keskeisiä valvottavia kohteita kuluttajan turvallisuuden kannalta ovat erilaiset kuluttajapalvelut (esimerkiksi erilaiset ohjelma- ja elämyspalvelut, uimahallit ja muut uimapaikat, kuntosalit, leikkikentät, liikuntapaikat sekä yleisötapahtumat). Vuoden 2013 aikana Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kuluttajaturvallisuusvalvonnan tarkastuksia tehtiin erityisesti kuntosaleille, joita tarkastettiin 17 kpl. Suurin osa kuntosaleilla havaituista epäkohdista liittyi puutteelliseen turvallisuusasiakirjaan.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueen kuntien viher- ja puistoyksiköt ovat lisänneet omia leikkikenttätarkastuksia, minkä vuoksi viranomaistarkastusten määrää on viime vuosina vähennetty. Vuonna 2013 tarkastettiin 24 leikkikenttää.

Muita tarkastettuja asioita vuonna 2013 olivat tivoleiden turvallisuusasiakirjat ja alueen yleisten uimarantojen ja uimahallien turvallisuus. Kaikkiaan kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuuteen liittyviä tarkastuksia tehtiin vuoden aikana 88 kpl.

6.4 Talousvesi

Terveydensuojeluviranomainen valvoo säännöllisesti vesilaitoksen toimittaman talousveden laatua. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaan vähintään 1 000 m³ päivässä tai vähintään 5 000 käyttäjälle talousvettä toimittavien laitosten valvontatutkimukset raportoidaan maaliskuussa aluehallintovirastolle edelleen toimitettaviksi Euroopan yhteisön komissiolle.

Pienet vesilaitokset, vesiyhtymät ja -osuuskunnat vastaavat alueelleen toimittamansa veden laadusta. Viranomaisvalvonnan näytemäärä lasketaan alueelle toimitetun vesimäärän tai alueen henkilömäärän mukaan.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella Järvenpään, Keravan ja Tuusulan asukkaille talousveden toimittaa Tuusulan seudun vesilaitos kuntayhtymä. Mäntsälässä Mäntsälän Vesi ja Nurmijärvellä Nurmijärven Vesi-liikelaitos yhdessä yksityisten vesiosuuskuntien kanssa toimittavat veden suurimmalle osalle kuntien asukkaista. Lisäksi, etenkin Mäntsälässä ja Nurmijärvellä, on lukuisia talouksia omien kaivojen varassa.

Vesilaitosten veden laatua valvotaan säännöllisesti terveydensuojeluviranomaisen hyväksymien valvontatutkimusohjelmien mukaisesti. Vuonna 2013 valmistui yksi uusi valvontatutkimusohjelma, minkä lisäksi kahta valvontatutkimusohjelmaa päivitettiin.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus otti vuoden 2013 aikana 103 talousvesinäytettä. Näytteitä otettiin Tuusulan seudun vesilaitoksen ja Mäntsälän Veden toimittamasta vedestä sekä oman kaivon varassa olevien elintarvikehuoneistojen talousvedestä ympäristökeskuksen toiminta-alueella. Vesilaitokset ottivat osan valvontatutkimusohjelman mukaisista näytteistä itse. Jatkuvan valvonnan tarkoituksena on hankkia säännöllisesti tietoa talousveden aistinvaraisesta ja mikrobiologisesta laadusta sekä talousveden käsittelyn ja etenkin desinfioinnin tehokkuudesta. Tämän lisäksi vesilaitokset ottivat jaksottaisen valvonnan näytteitä. Jaksottaisen seurannan avulla selvitetään, täyttääkö vesiosuuskunnan toimittama vesi talousvesiasetuksessa esitetyt laatuvaatimukset. Talousveden laatu on pääsääntöisesti täyttänyt kaikkien suurten vesilaitosten osalta terveydensuojelulain ja -asetuksen sille

asettamattomat laatuvaatimukset sekä hyvälle talousvedelle asetetut laatuvaatimukset.

Kesällä 2013 Tuusulan kunnan vesihuoltolaitoksen siirtoviemärissä havaittiin vuoto, joka korjattiin heti vuodon paljastuttua. Vuotokohdasta oli noin 800 metriä Korkeamäen vedenottamon Kaunisnummen kaivoon. Kaivosta otettiin vesinäyte ja vedenotto kaivosta keskeytettiin varmuuden vuoksi tutkimustulosten valmistumiseen saakka. Siirtoviemärin jätevettä ehti kuitenkin valua Keravanjokeen Alatalontien sivuoja pitkin. Alatalontien asuvat saavat talousveden omista kaivoistaan. Asukkaat esittivät huolen kaivoveden pilaantumisesta, minkä seurauksena kaikkien halukkaiden kaivovesi tutkittiin mikrobien osalta. Asukkaille järjestettiin tilapäinen vedenjakelu sekä tiedotus tilanteen etenemisestä. Ulosteperäistä saastumista ei havaittu vedenottamon kaivosta eikä viranomaisen yksityisten kaivoista ottamissa näytteissä.

Nurmijärvellä omien kaivojen varassa olevista kouluista haettiin jatkuvan valvonnan vesinäytteet syksyllä. Näytteet täyttivät laatuvaatimukset ja suositukset lukuun ottamatta Lepsämän koulun kaivon vesinäytettä, josta löytyi koliformisia bakteereja. Seuraavana päivänä otetusta uusintanäytteestä löytyi koliformisia bakteereja sekä enterokokkeja. Tämän seurauksena Lepsämän koululle annettiin veden keittokehoitus ja päätettiin tehdä kaivojen rakennetarkastukset myös muille omien kaivojen varassa toimiville kouluille. Lepsämän koulun kaivo kunnostettiin ja kaivon uusintatarkastuksen yhteydessä otettu kaivovesinäyte todettiin laadultaan hyväksi, jolloin veden keittokehoitus purettiin.

Mäntsälän Vesi otti heinäkuussa 2013 käyttöönsä Pukkilassa sijaitsevan Pun-tarmäen vedenottamon, joka tuottaa talousvettä myös Mäntsälän käyttöön. Vedenottamon toisen kaivoalueen kaivosta löytyi marraskuussa koliformisia bakteereja sekä enterokokkeja. Vedenottamolta lähtevästä vedestä bakteereja ei löytynyt, mutta klooria syötettiin varmuuden vuoksi vedenkäsittelyprosessiin. Mäntsälän Vesi veloitettiin tehostamaan omaa käyttötarkkailuaan sekä selvittämään syytä mikrobien esiintymiseen kaivossa. Kaivoalueelle tehtiin myös viranomaistarkastus. Seuranneissa jatkoanalyseissä mikrobeja ei enää raakavesinäytteestä löytynyt.

Jokelassa taloyhtiöön syksyllä 2013 tehdyn yhdysputkiremontin yhteydessä vaihdetut vesiputket aiheuttivat liuottimen hajua yhteen huoneistoon, etenkin suihkussa käynnin yhteydessä vielä viikkoja remontin loppumisen jälkeen. Kohteessa käytiin hakemassa näyte laboratoriotutkimuksia varten. Hajun aiheuttajaksi paljastui ulkomaisen valmistajan ristosilloitettu polyeteenimuoviputki (ns. PEX-putki), josta irtosi veteen mm. bensiinin lisäainetta käytettäviä yhdisteitä sekä erilaisia eetteriyhdisteitä. Valmistajan oh-

jeistus hajuongelmaan oli putkien huuhtelujen lisääminen. Kyseisen toimittajan putkimateriaaleista on tullut haju- ja makuvalituksia aiemminkin mm. Espoosta. Kyseisten putkien käytöstä tehtiin kyselyjä mm. Valviraan, aluehallintovirastoon sekä ministeriöön.

Talousvesivalvonnan valvontakohteisiin ei tullut suuria muutoksia vuoden 2013 aikana lukuun ottamatta Nurmijärven liittymisen mukanaan tuomia uusia valvontakohteita. Mäntsälässä muutaman vesiosuuskunnan näytteenottopaikka on vaihtunut koulujen sulkemisten myötä. Keravalla yksi oman kairon varassa ollut valmistuskeittiö siirtyi kunnalliseen vesijohtoverkostoon.

Vuoden 2013 aikana ei ollut talousveteen liittyviä erityistilanteita.

6.5 Uimaveden ja uimarantojen valvonta

Uimarantojen vesien laadun valvonta uudistui vuonna 2008 voimaan tulleiden yleisten uimarantojen laatuvaatimuksista ja valvonnasta annettujen sosiaali- ja terveysministeriön asetusten (177/2008 ja 354/2008) myötä. Uimaveden laadun arviointi ja luokitus perustuu kahden suolistoperäistä saastumista kuvaavan mikrobiologisen muuttujan, suolistoperäisten enterokokkien ja *Escherichia coli* -bakteerien, valvontatutkimustulokseen. Myös syanobakteereita eli sinileviä seurataan aistinvaraisesti. Vuonna 2011 laadittiin asetuksen 177/2008 mukaiset uimavesiprofiilit kaikille Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen uimarannoille, joilla arvioidaan käyvän yli 100 uimaria päivässä. Uimavesiprofiilit ovat nähtävillä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen Internet-sivuilla. Kaikki alueen uimarannat ovat edelleen laatuluokitukseltaan erinomaisia. Uimavesiprofiilit tarkastetaan seuraavan kerran keväällä 2015.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus valvoi valvontasuunnitelman mukaisesti alueensa yleisten rantojen sekä uimahallien ja -altaiden veden laatua. Keski-Uudellamaalla on 23 yleistä uimarantaa, neljä uimahallia sekä kolmetoista yksittäistä uima-allasta. Yleisten uimarantojen veden laatua seurattiin uimavesien valvonnasta annetun asetuksen mukaisesti. Uimavesinäytteet otettiin kaikilta rannoilta kesäkuun puolivälistä elokuun loppuun asti. Uimarantojen kunto ja turvallisuus tarkastettiin ennen uimakautta kaikilla yleisillä rannoilla. Valvontakäynneillä tarkastettiin uimarantojen turvallisuus sekä laitureiden, pukukoppien, käymälöiden ja pelastusvälineiden kunto. Lisäksi tarkastetaan rantojen siisteys, jätehuollon toimivuus ja leikkivälineiden kunto. Rannoilla havaituista puutteista annettiin kirjalliset korjauskehotukset rannan ylläpitäjälle.

Mikrobiologisilta muuttujiltaan uimavesinäytteet olivat hyviä. Sinilevää havaittiin vähän Sääksjärven, Tiiran, Røykän, Urheilupuiston ja Kilpijärven uimarannoilla. Runsaasti sinilevää havaittiin kesä-heinäkuussa Rusutjärven ja Lähtelän uimarannoilla.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella on kolme isoa uimahallia, joiden vedenlaatua seurataan keskimäärin kahden viikon välein uimahallien omien valvontaohjelmien mukaisesti. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus saa tulokset tiedokseen.

Uimahallien vedenlaadun suurimmat haasteet olivat kahluu- ja kylmävesialtaissa, joiden näytteissä oli muutamia huonoja tuloksia. Tällöin veden puhdistusta tehostettiin ja allas otettiin käyttöön vasta, kun uusintänäytteen tulos oli hyvä.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen terveystarkastuksen yksikkö kartoitti vuonna 2013 toiminta-alueensa suurten uimahallien (Järvenpään, Keravan, Rajamäen ja Tuusulan uimahallit) uimavälineiden pintojen hygieenisyyttä. Pintapuhtausnäytteitä otettiin uimahallien omistamista sekä niiden tiloja käyttävien seurojen omistamista uimavälineistä. Näytteenoton yhteydessä tarkastettiin uimavälineiden säilytystilan siisteys ja järjestys sekä tapa, jolla uimavälineet säilytettiin ja kuivattiin.

Näytteiden määrä vaihteli uimahalleittain 4-8 näytteen välillä, yhteensä niiden määrä oli 25. Näytteet otettiin pintasivelymenetelmällä, jossa näytteenottoa (10 cm x 10 cm) sivellään steriiliin laimennosvesiliuokseen kostutetulla pumpulipuikolla. Näytteet analysoitiin Metropolilab Oy:ssä Helsingissä. Näytteistä tutkittiin aerobisten mikrobien kokonaisbakteeripitoisuus, hiivapitoisuus sekä *Pseudomonas aeruginosa* esiintyminen.

Tutkimustulosten perusteella uimavälineiden puhtaustasot olivat pääsääntöisesti hyviä. Huonoiksi puhtaustasot arvioitiin kohonneiden aerobisten mikrobien kokonaisbakteeripitoisuuksien johdosta kahden uimahallin uimavälineissä ja välttäviksi kolmessa uimahallissa. Lisäksi siivousta kehoitettiin lisäämään uimavälineiden kohonneiden hiivapitoisuuksien johdosta kahdessa uimahallissa (taulukko 18). Huonoiksi ja välttäviksi määritettyjen uimavälineiden omistajat olivat sekä kuntia että seuroja.

Huonoista tuloksista oltiin yhteydessä uimahallien esimiehiin, joita kehoitettiin ryhtymään toimenpiteisiin kaikkien uimavälineiden puhtauden varmistamiseksi. Tilojen puhtaus ja uimavälineiden puhtauden omavalvonta tarkastetaan vuoden 2014 perustarkastuksen yhteydessä.

Taulukko 18. Uimavälineiden pintapuhtausnäytteiden tulokset 2013.

<i>Analyysi</i>	Järvenpään uimahalli (näytteitä 8)	Keravan uimahalli (näytteitä 6)	Rajamäen uimahalli (näytteitä 4)	Tuusulan uimahalli (näytteitä 7)
<i>Aerobisten mikrobien kokonaisbakteeripitoisuus</i>				
<i>Arvosteluperusteet:</i>				
– hyvä < 50 pmy/cm ²	7	4	4	4
– välttävä 50 - 500 pmy/cm ²	1	1	0	1
– huono > 50 pmy/cm ²	0	1	0	2
<i>Hiivat</i>				
<i>Arvosteluperusteet:</i>				
– hyvä < 1 pmy/cm ²	7	4	4	5
– siivousta tulee tehostaa > 1 pmy/cm ²	0	2	0	2
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>				
<i>Arvosteluperusteet:</i>				
– ei tule esiintyä pinnoilla	ei	ei	ei	ei

6.6 Asuin-, työ- ja kokoontumishuoneistot

Ympäristöterveydenhuollon tehtäviin kuuluu ilmoituksenvaraisten huoneistojen ja laitosten valvonta. Terveysturvallisuuslain (763/1994) ilmoitusvelvollisuuden lähtökohtana on ennaltaehkäistä tietyistä toiminnoista mahdollisesti aiheutuvat terveyshaitat. Ilmoitusvelvollisuus koskee toimintoja, laitoksia tai huoneistoja, joiden vaikutuspiirissä on paljon ihmisiä tai erityisryhmiä, kuten lapsia tai vanhuksia, sekä toimintoja, joiden hygieenisille oloille on asetettava erityisiä velvoitteita.

Vuoden 2013 aikana Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueella käsiteltiin 49 terveysturvallisuuslain mukaista ilmoitusta, jotka koskivat muun muassa päiväkotia, kouluja, julkisia kokoontumishuoneistoja, kuntosaleja, kauneushoitoloita ja parturi-kampaamoita (taulukko 19).

Taulukko 19. Terveysturvallisuuslain 13 §:n mukaiset ilmoitukset vuosina 2011–2013.

Sopijakunta	Päätökset, kpl			Tulot, €		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Järvenpää	12	21	23	2 250	4 200	3 250
Kerava	7	8	3	2 200	1 700	1 300
Mäntsälä	8	7	10	1 800	1 350	3 150
Nurmijärvi			3			755
Tuusula	8	14	10	2 075	2 675	3 925
Yhteensä	35	50	49	8 325	9 925	12 380

Ympäristökeskus valvoo asuin-, työ- ja kokoontumistilojen terveydellisiä oloja. Näitä ovat muun muassa ilmanvaihto, yleinen siisteys, pintamateriaalit, meluolosuhteet, WC-tilojen riittävyys ja kunto, siivousvälineiden säilytys- ja huoltotilat, tupakkalain vaatimukset sekä tilojen ja laitteistojen turvallisuus, esimerkiksi putoamisvaara päiväkodeissa.

Asuntojen, koulujen, päiväkotien ja muiden oleskelutilojen terveydellisiä oloja koskevia toimenpitepyyntöjä ja kyselyjä tuli vuonna 2013 edelleen runsaasti. Asunnontarkastuksia tehtiin vuonna 2013 yhteensä 97 kpl. Asunnontarkastuksista ei peritä maksua (taulukko 20).

Taulukko 20. Asunnontarkastukset vuosina 2011–2013.

Sopijakunta	Tarkastukset, kpl		
	2011	2012	2013
Järvenpää	12	16	25
Kerava	29	27	21
Mäntsälä	7	5	6
Nurmijärvi			24
Tuusula	18	11	21
Yhteensä	66	59	97

Suurin osa toimenpitepyynnöistä koski kosteus- ja homevaurioepäilyjä. Ympäristökeskuksen ensisijaisena tavoitteena on neuvoa kiinteistön omistajia selvittämään tai selvityttämään mahdolliset rakenteelliset viat ja vauriot. Ympäristökeskuksen omien tarkastuskäyntien edellytyksenä on pidetty selkeätä terveyshaittaepäilyä. Pelkästään rakenteellisia vaurioita koskevat epäilyt on ohjattu yksityisille kuntotutkimuksia tekeville yrityksille.

Päiväkodeissa, kouluissa ja muissa kokoontumistiloissa tehtiin yhteensä 107 tarkastusta. Näiden tarkastusten yhteydessä mitattiin muun muassa huo-

neistojen hiilidioksidipitoisuutta, lämpötiloja, kosteutta sekä selvitettiin ilma-
virtojen liikkeitä ja tutkittiin ilmanvaihdon toimivuutta. Julkisista tiloista eni-
ten työllistivät koulujen ja päiväkotien terveyshaittaepäilyt ja niiden selvit-
täminen. Suunnitelmallisissa tarkastuksissa tarkastettiin muun muassa tilo-
jen yleinen siisteys, rakenteiden kunto, sisäilman laatu, melu ja piha-alueen
turvallisuus. Tarkastuksista perittiin ympäristöterveydenhuollon taksan mu-
kainen maksu (taulukot 21 ja 22).

Taulukko 21. Terveystarkastusten mukaiset tarkastusten lukumäärät vuosina 2011–2013.

Sopijakunta	Koulut, päiväkodit, vanhainkodit			Kokoontumishuo- neistot, liikuntati- lat, kuntosalit, parturikampaamot			Uimarannat, talviuin- tipaikat, uimahallit		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Järvenpää	20	8	18	17	25	11	6	4	5
Kerava	15	10	17	11	4	8	3	4	2
Mäntsälä	18	8	18	4	10	5	11	14	11
Nurmijärvi	-	-	11	-	-	7	-	-	11
Tuusula	21	11	5	17	13	7	10	11	9
Yhteensä	74	37	69	49	52	38	30	33	38

Taulukko 22. Valvontatulot terveydensuojelulain mukaisista tarkastuksista vuosina 2010–2013.

Sopijakunta	Tulot, €		
	2011	2012	2013
Järvenpää	4 175	3 425	5 400
Kerava	2 650	2 825	4 350
Mäntsälä	3 250	2 625	4 075
Nurmijärvi	-	-	5 050
Tuusula	5 800	3 200	2 925
Yhteensä	15 875	12 075	21 800

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on osallistunut sopijakuntien sisäilma-
työryhmien työskentelyyn. Työryhmien tavoitteena on kartoittaa kuntien
omistamien kiinteistöjen terveyshaittoja, esittää toimenpide-ehdotuksia epä-
kohtien korjaamiseksi ja jakaa tietoa eri osapuolten välillä. Sisäilmaongel-
miin liittyvät perusteelliset tutkimukset on yleensä annettu ulkopuolisen asi-
antuntijan tehtäväksi. Terveysviranomaisen rooli näissä tilanteissa on ollut
mahdollisen terveyshaitan toteaminen.

7. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus vastaa toiminta-alueellaan eläinlääkäripalveluista, eläinsuojelusta, eläintenpidon terveydellisestä valvonnasta sekä tarttuvien eläintautien ennalta ehkäisystä ja vastustuksesta. Lisäksi kunnille kuuluva velvollisuus löytöeläinten hoidon järjestämisestä on Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen vastuulla.

7.2 Eläinlääkäripalvelut

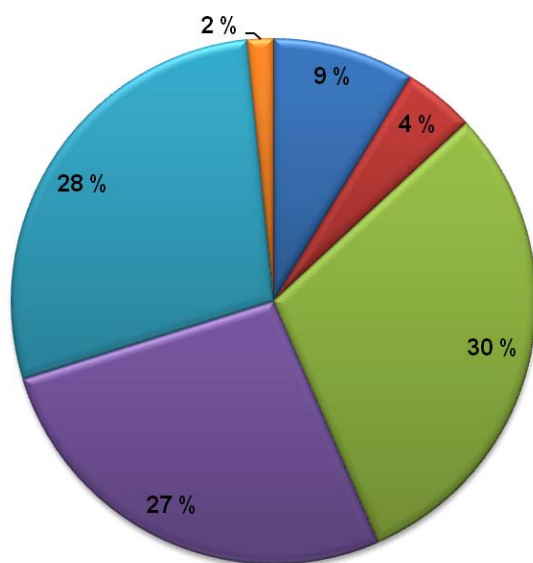
Eläinlääkäripalvelu on saatavissa ympäri vuoden sekä virka- että päivystysaikana. Nurmijärven liittyminen Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen vuoden 2013 alussa lisäsi eläinlääkäriin vastaanottojen määrän kolmeen. Eläinlääkärien vastaanotot sijaitsevat Järvenpään Kyrölässä, Nurmijärven Kirkonkylällä ja Tuusulan Hyrylässä. Suureläimet hoidetaan tilakäynneillä. Mäntsälän kunnan eläinlääkäripalvelut sekä virka- että päivystysaikana ostetaan Helsingin yliopistolta.

Päivystysalueen muodostavat Järvenpää, Kerava, Nurmijärvi ja Tuusula. Päivystäviä eläinlääkäreitä on neljä. Ympäristökeskuksen eläinlääkärien lisäksi päivystyksiä tekevät ulkopuoliset eläinlääkärit. Päivystysvuoro on kiertävä. Päivystisyhteistyö Vantaan kanssa päättyi vuoden 2012 lopussa.

Vuonna 2013 Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen eläinlääkärit ovat hoitaneet 6 582 potilasta, joista 92 % on ollut pieneläimiä ja 8 % suureläimiä. Mäntsälässä Tuotantoeläinsairaalan toimesta on hoidettu 2 868 mäntsäläläistä potilasta, joista 72 % on ollut suureläimiä ja 28 % pieneläimiä.

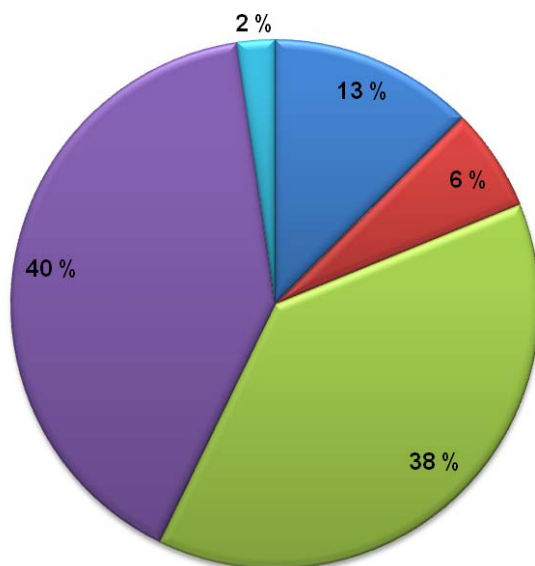
Kuvissa 9 ja 10 on esitetty potilaiden jakautuminen kotikunnittain vuonna 2013. Hevosten kohdalla on kotikuntana käytetty kuntaa, jossa hevosella on tallipaikka.

Kuvissa 11 ja 12 on esitetty potilaiden jakautuminen vuonna 2013 suur- ja pieneläimiin virka- sekä päivystysaikana.

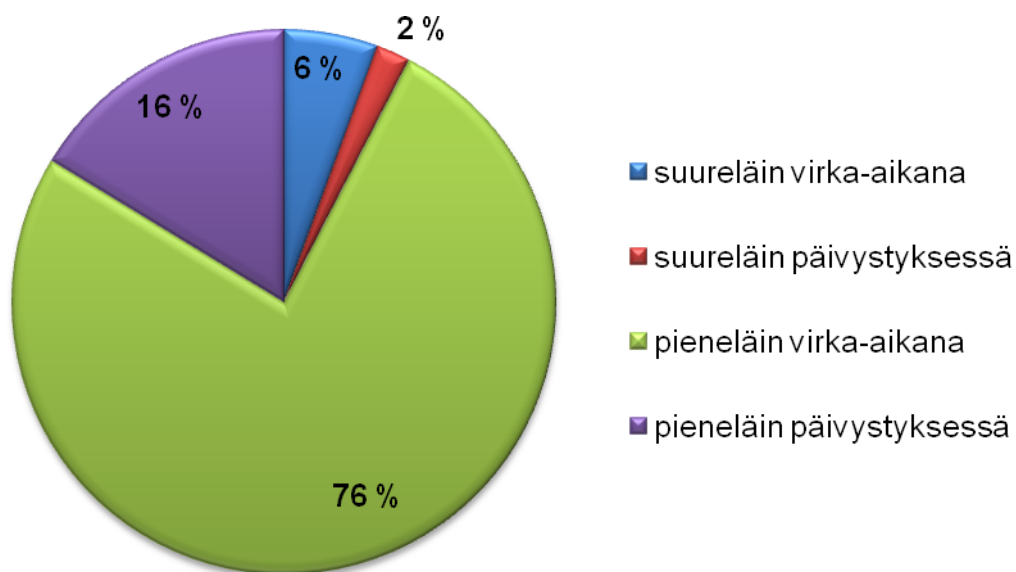
■ Järvenpää ■ Kerava ■ Mäntsälä
■ Tuusula ■ Nurmijärvi ■ muu/tuntematon

Kuva 9. Potilaiden suhteelliset osuudet kotikunnittain vuonna 2013 koko ympäristökeskuksen toimialueella.

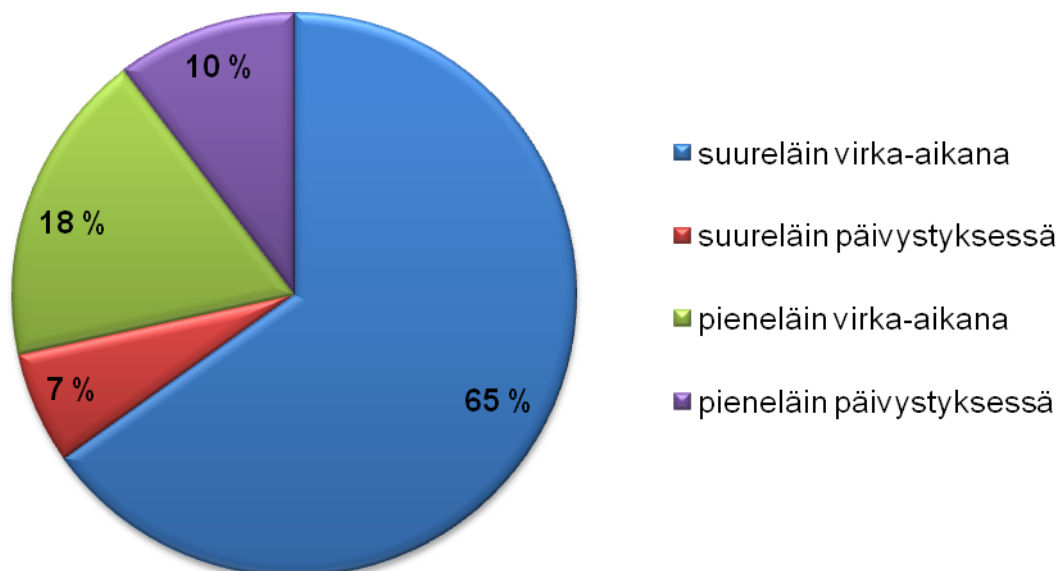

■ Järvenpää ■ Kerava ■ Tuusula ■ Nurmijärvi ■ muu/tuntematon

Kuva 10. Potilaiden suhteelliset osuudet kotikunnittain vuonna 2013 ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla ja tilakäynneillä.

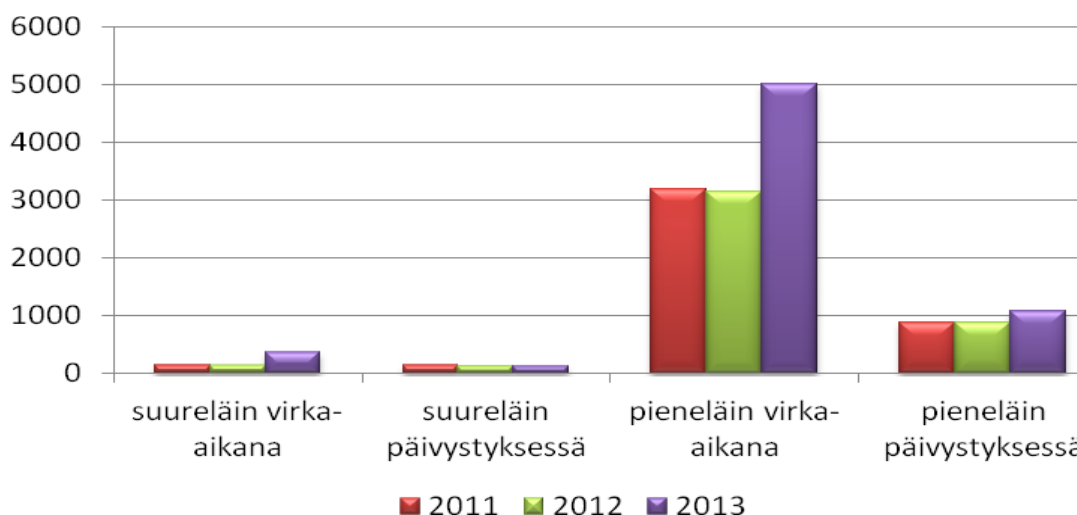

Kuva 11. Potilaiden jakautuminen vuonna 2013 suur- ja pieneläimiin virka- ja päivystysaikana ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla ja tilakäynneillä.

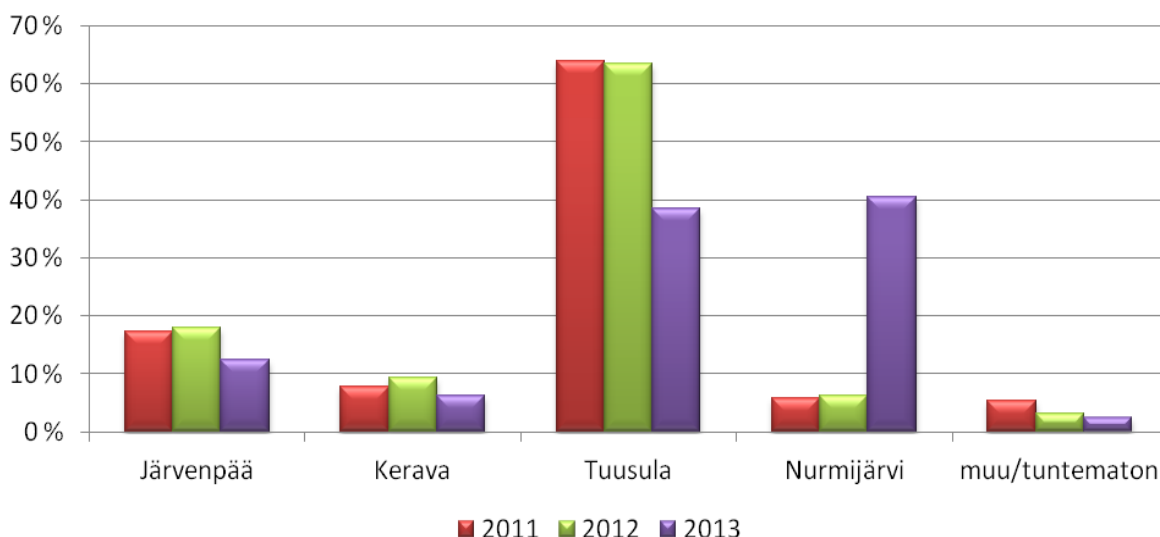

Kuva 12. Mäntsäläläisten potilaiden jakautuminen vuonna 2013 suur- ja pieneläimiin virka- ja päivystysaikana Tuusulaeläinsairaalassa ja sen tekemillä tilakäynneillä.

Kuvassa 13 on esitetty potilasmäärien kehittyminen ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla ja tilakäynneillä vuosina 2011–2013. Kuvassa 14 on esitetty potilaiden suhteellinen jakautuminen kotikunnittain vastaavana aikana ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla sekä tilakäynneillä.

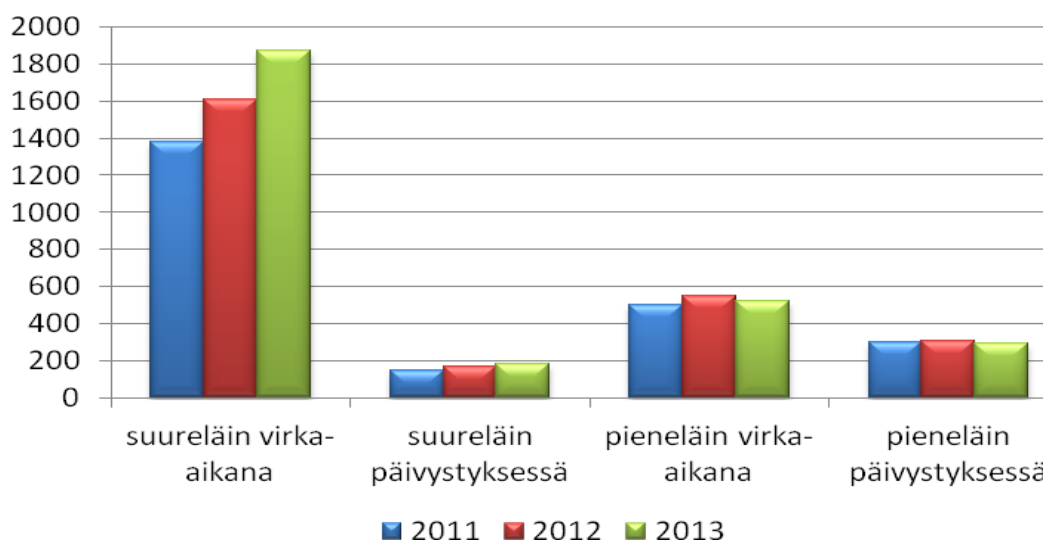
Kuva 13. Suur- ja pieneläinpotilaiden määrät vuosina 2011–2013 virka- ja päivystysaikana ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla sekä tilakäynneillä.

Kuva 14. Potilaiden suhteellinen jakautuminen kotikunnittain vuosina 2011–2013 ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla ja tilakäynneillä.

Nurmijärvi liittyi ympäristökeskukseen 1.1.2013, ja se vaikuttaa sekä potilasmääriin että potilaiden kotikuntajakaumaan. Aikaisempina vuosina nurmijärveläiset potilaat ovat olleet lähinnä päivystyspotilaita, koska päivystysalue on ollut yhteinen.

Mäntsälän eläinlääkäripalvelut on hankittu Mäntsälän kunnalle ympäristökeskuksen toiminta-aikana Helsingin yliopiston Yliopistollisen eläinsairaalan Tuotantoeläinsairaalaalta. Kuvassa 15 on esitetty mäntsäläläisten potilaiden määrien kehittyminen vuosina 2011–2013 Tuotantoeläinsairaalan vastaanotolla ja tilakäynneillä.

Kuva 15. Mäntsäläläisten suur- ja pieneläinpotilaiden määrät vuosina 2011–2013 virka- ja päivystysaikana Tuotantoeläinsairaalan vastaanotolla sekä tilakäynneillä.

7.2 Eläinsuojelu ja tarttuvat eläintaudit

Vuosi 2013 oli ensimmäinen kokonainen toimintavuosi, jolloin ympäristökeskuksessa eläinsuojeluun ja tarttuviin eläintauteihin liittyviä tehtäviä hoiti pääasiassa valvontaeläinlääkäri. Praktikkoeläinlääkärit tekevät kyseisiä tehtäviä edelleen tarvittaessa lähinnä päivystysaikana, mutta eläintautien osalta myös tarvittaessa virka-aikana.

Suunnitelmallinen valvonta kohdistettiin ammattimaisten eläintenpidon paikkojen osalta vuonna 2013 eläinkauppoihin ja hoitoloihin. Kaikki sopijakuntien alueella tiedossa olevat paikat tarkastettiin vuonna 2013. Lisäksi ammattimaisista paikoista tarkastettiin hevostalleja. Ammattimaisen eläintenpidon tarkastuksia tehtiin vuoden aikana 24 kpl.

Epäilyyn perustuvia eläinsuojelutarkastuksia oli ennakoitua enemmän. Tarkastuksia tehtiin vuoden aikana 176 kpl. Jos tarkastuksella jouduttiin antamaan kieltoja tai määräyksiä, tehtiin tarkastuskohteeseen aina uusintatarkastus. Määrällisesti eniten ilmoituksia tuli pieneläinten riittämättömästä ul-

koilutuksesta sekä pitkistä yksinoloajoista. Näissä tapauksissa näytön saaminen on hankalaa. Eläimen hylkääminen hoidotta on tavallisin syy kiireellisiin toimenpiteisiin. Muita tavallisia toimenpiteisiin johtaneita syitä on eläimen hoitamaton sairaus, koiran pitäminen kytkettynä säädösten vastaisesti ja koiran tai kissan sulkeminen liian pieneen tilaan.

Suureläimiin liittyvät eläinsuojeluongelmat näkyvät rikkomuksina koskien pito paikan siisteyttä, turvallisuutta, suojan puuttumista sekä eläinten makuupaikkojen riittämätöntä kuivitusta. Tilanne johtuu usein liian suuresta eläinmäärästä suhteessa jaksamiseen ja taloudellisiin edellytyksiin. Hevostalleilla vuoden 2014 alussa voimaan tulleet tilavaatimukset ovat johtaneet valvonnassa annettuihin määräyksiin saattaa karsinoiden ja makuuhallien koot vähimmäisvaatimusten mukaisiksi.

Tarttuviin eläintauteihin liittyvistä tarkastuksista puolet aiheutui koirien ja hevosten laittomista maahantuonneista. Tarkastuksiin ja selvityksiin kului paljon työaikaa. Eläintauteihin liittyviä tarkastuksia tehtiin vuonna 2013 kaikkiaan 28 kpl.

Tarkastusten lisäksi valvontaeläinlääkäri antoi paljon puhelinneuvontaa, piti esitelmää työstään sekä järjesti tallinomistajille neuvontatilaisuuden.

7.3 Löytöeläimet

Löytöeläinten hoitopalvelut hankitaan kaikille sopijakunnille Eläinten Auttajat ry:ltä / Onnentassulta, joka sijaitsee Riihimäellä.

Löytöeläinten määrät ja hoitovuorokaudet vuodelta 2013 on esitetty taulukossa 22. Eläimet on jaettu löytymispaikkansa perusteella kunnittain. Kunnalla on lakisääteinen velvollisuus säilyttää eläintä vähintään 15 vuorokautta, jonka jälkeen sillä on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopetuttaa eläin. Taulukossa 23 on esitetty hoitolaan toimitettujen löytöeläinten määrät vuosilta 2011–2013.

Taulukko 22. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sopijakuntien alueelta talteen otettujen löytöeläinten määrät ja hoitovuorokaudet eläinten löytymiskunnan mukaan vuonna 2013.

Sopijakunta	Haltuun otetut (kpl)			Hoitovuorokaudet (kpl)		
	koirat	kissat	muut	koirat	kissat	muut
Järvenpää	11	11	4	59	134	15
Kerava	8	21	0	57	254	0
Mäntsälä	19	35	3	60	412	45
Nurmijärvi	17	29	2	33	356	30
Tuusula	21	12	0	38	158	0
Yhteensä	76	108	9	247	1314	90

Taulukko 23. Hoitolaan toimitettujen löytöeläinten määrät vuosina 2011-2013 ympäristökeskuksen toiminta-alueella. Nurmijärveltä talteen otettujen eläinten määrät ovat vain vuoden 2013 tiedoissa.

Löytöeläimet	Haltuun otetut eläimet (kpl)		
	2011	2012	2013
Koirat	135	45	76
Kissat	169	79	108
Muut	5	3	9
Yhteensä	309	127	193